

BOLLETÍ DE LA SOCIETAT ARQUEOLÒGICA LULIANA

RESPOSTES A UNA ENQUESTA

DAVANT EL CENTENARI LULLIÀ

Per Mossèn SALVADOR Galmés, Director i Editor de les *Obres originals de Ramon Lull*.

La costum, expandida arreu, de celebrar centenàriament les dates capitals *virorum nominatorum*, ens imposa d'una manera categòrica, el deure de commemorar el VIIe centenari de la naixença d'aquell gran geni qui es dreça com un factor històric de la cultura i l'espiritualitat del seu temps i en fou el símbol, potser, més característic.

Tota la vitalitat expansiva, tota la inquietut i daler de les mudances ascensionals d'edat, tota la fervor religiosa i d'apostolat d'aquell vibrant segle XIIIe, qui del brostim hirsut de l'arbre de l'Història, podat a l'edat de ferre, en destriava i n'afaiçonava les branques mestres, tot aquell afany de vida s'encarnà plàsticament en la hiperbòlica figura de RAMON LULL.

L'estadi del seu dinamisme fou tot el món conegut; el seu utilatge, la paraula en el més ample sentit d'universalitat: oral, escrita, muda; el camp del seu pensament, la ciència universal; l'objecte de la seva amor, l'humanitat entera coordinada entre si i subordinada a la Veritat i Amor essencials, a saber, Déu, única finalitat motora i rectora del món de la natura i del món de l'esperit.

La seva personalitat és una de les més complexes.

Era un foll? Ell mateix s'ho deia i, generalment, és considerat un utòpic. Però la seva observació deductiva li feia pressentir l'existència d'un continent occidental que servís de contrafort a l'arc de la mar d'Anglaterra (Atlàntica); la seva visió polític-religiosa li feia propugnar el sistema de croada espiritual a l'Àfrica per la persuasió i la convenció, o, en termes moderns, de penetració pacífica; el seu zel missional li feia concebre la magna obra de *Propaganda Fide* a l'Àsia i a tot el món no cristià.

Era un savi? Ell mateix se donava el nom de *mestre* i creia haver rebuda ciència per il·lustració divina. Els seus devots li donaren el nom de *Doctor il·luminat* i arribaren a la hipèrbole de que

Només tres savis hi hagué al món:

Adam, Salomó i Ramon.

Però el seu sistema científic, tot i el favor oficial que assolí en els segles XVe i XVIe, i d'alguna temptativa moderna, resta, sembla, definitivament arreat. Era una cosa inútil, doncs? Res no hi ha inútil en l'evolució del pensament humà. Era la seva filosofia un joc puèril? No ens interessa ara escatir la seva valor absoluta ni àdhuc relativa; cal fer constar, però,

amb Vittorio Longo, (1) que «egli non fu una personalità mediocre, una celebrità non riconosciuta: basta pensare che dalla folla di *Magistri* insegnanti, nell'orbita ancora viva e gigante del d'Aquino, egli solo, in questo periodo, con Scoto e Bacon, emerse e s'impose con la sua fisionomia distinta, profonda, singolare, come una delle figure principali dei bassirilievi dei Pisano», i que ell «fu uno dei salvatori piu attivi del Pensiero della civiltà latina, contro le infiltrazioni maomettane». (2)

Cal notar, amb el Dr. T. Carreras i Artau, (3) que la filosofia de Ramon Lull és una mescla paradòxica de racionalisme, criticisme i misticisme. La tendència racionalista obeeix a un impuls apologètic, molt viu a Catalunya per la convivència de cristians amb sarraïns i jueus; però aquella tendència era purament circumstantial i accésoria, que mirava només a satisfacer necessitats peremptòries de l'època. El seu criticisme no passava de provisional i era solament «un pas enrera per a prendre arrencada i escometre, amb un braó inusitat, la via contemplativa de l'amor», el misticisme. Aquest és el que constitueix el substratum natural de la Filosofia lul·liana. «Una grandiosa filosofia de l'amor, teològica, metafísica, psicològica i moral a la vegada» és la que «anima i escalfa tot l'opus lul·lià». (4) «La sua figura, diu encara Longo, palpita di profonda humanità e s'erge, maestosa, sullo sfondo dinamico di quell'epoca, che nel suo sviluppo quasi fulmineo raccoglieva nel suo seno non pochi elementi disparati ed infirmi. Ma l'afflato mistico, era il centro ed il segreto di questo civile rinnovamento». (5)

Pel que fa al nostre propòsit, basta fer notar que el nom i el sistema de Ramon

Lull estan incorporats definitivament a la Història de la Filosofia, i que sabé crear un llenguatge filosòfic vernacular. D'altre caire, el nom i l'obra literària de Ramon Lull, resten incorporats a la Història de la Literatura i, a fe, amb un caràcter ben nostrat: ell plasmà el nostre idioma i compilà una producció d'ingència variadíssima, corprenent i marejadora, que encara ara concentra l'atenció i les activitats de persones estudioses a tots els països europeus. L'*Art d'atobar veritat* o *Art major* (Ars magna) i l'*Arbre de Sciència* en filosofia, per la sola tendència d'unificació del saber universal, prescindint de l'èxit; el gran *Libre de Contemplació*, ple a veure de confessions personals, vasta enciclopèdia de l'amor, magne monument, i el més interessant, potser, de la literatura místico-filosòfica migeval; el *Blanquerna* i el *Llibre de meravelles*, projeccions lluminoses de tots els estaments d'aquella societat adalorada, tendents a redreçar els homes a via de perfecció, són obres, cada una de les quals bastaria tota sola a consagrar un nom dins la història de qualsevol època i a aflamar d'entusiasme devot un poble qualsevulla. I si assentam aquests carreus magnífics de construcció, sobre tantes i tantes altres obres personalíssimes i plenes d'interés com brollaren d'aquella ploma, font inexhaurible — *Libre de Sancta Maria*, *Arbre de filosofia d'amor*, *Libre de intenció*, *Art amativa de bé*, *Libre de oracions*, *Doctrina pueril*, *Libre del Nadal del minyonet Jesús*, (6) *Proverbis de Ramon*, *Libre de demostracions*, *Art inventiva*, *Desconhort*, per no esmentar-ne d'altres — que formen, totes, un basament indestructible, i hi posam per coronament i cimera aquella flor delicadíssima i roent que és el *Libre d'amic i Amat* (7) regada amb sang martirial, podem oferir al món enter

(1) *Un originale filosofo medioevale: Raimondo Lull.* — Torino, 1926: pág. 18.

(2) *Ib.* pág. 19.

(3) *Introducció a la Història del pensament filosòfic a Catalunya*, Barcelona, 1931, on l'autor enfoca i situa de manera original i encertadíssima la gran figura de Ramon Lull.

(4) *Ib.* pp. 42 i 44.

(5) *Op. cit.* pág. 17.

(6) Aquesta obra, de la qual no en coneixem el text català, porta en llatí el títol de *L. de natali parvuli pueri Jesu*.

(7) Sabem que se'n preparen dues traduccions: a commemoració d'aquest centenari: una alemanya, del Dr. L. Klüber, bibliotecari de l'Universitat de Friburg (Brisgòvia) i altra italiana, del professor Eugeni Melé, de Nàpols.

un dels més bells i robusts monuments de cultura, revelador d'una forta personalitat nacional i glòria de tota una civilització.

A més, des del punt de vista cristià, no podem prescindir de la seva santedat, tot i que ell se tenia per pecador i que els seus detractors, mig segle després de mort, el titllaren d'heretge. No es pot presentar una vida més exclusivament, i tenaçment i activament votada al «gran negoci» de fer conèixer, amar i servir a Déu, que la d'aquell pecador convertit; ni s'han escrites encara pàgines més aflamades d'amor divina, ni s'ha manifestat amb més vehemència la fam de martiri, amb sofrència de treballs i vessament de sang per l'Amat, que el d'aquell heretge pòstum qui posava les seves obres sobre l'altar de Sant Pere de Roma en ofrena humil a Déu i al Vicari de Jesucrist, i que les sotsmetia totes al judici i correcció de «Sancta Mare Sgleya», a la qual ell mai contrastà, reconeixent-li sempre el magisteri i el rectoratge únic i exclusiu.

Un autor protestant, Samuel M. Swemer, ha publicat la seva vida, en anglès i aràbic, reconeixent-lo el primer missioner de l'Àfrica. M. Menéndez y Pelayo el proclama el primer dels místics espanyols. L'Església catòlica ha autoritzat el seu culte.

De títols mereixedors d'una commemoració poliseccular ningú no en presentarà més ni de més legítims, i seria una llàstima, i una vergonya també, que la seva celebració es reduís a la limitada àrea geogràfica de la seva *pàtria petita*, i al petit cenacle dels quatre entusiastes de les glòries passades, i al brogit fugisser d'una vetllada i quatre discursos.

La qualificació de «mallorquí» aplicada a Ramon Lull, sembla una limitació de la seva glòria i empetiteix la seva figura gegantina. Ramon Lull no té *pàtria petita*. Nasqué i morí a Mallorca; el seu pensament, però, la seva actuació, el seu ideal, la seva activitat rebasaven totes les fronteres. Com home és el representant del geni nacional de Catalunya imperialista, que assolí a les hores l'hegemonia de la Mar mediterrània; com a savi encarnà la civilització d'occident en una modalitat meridional centrada en el *mare nostrum* i dreçada a revelar els secrets del pensa-

ment, a la vulgarització del saber, a la democratització de la filosofia, a fer la veritat amable i assequible a tothom; com a sant simbolitza el catolicisme irradiat de Roma, la gran metròpoli mediterrània, a tota la cristiandat i tendint a envair tot el món pagà. Si calia limitar geogràficament la figura de Ramon Lull, l'enquadrariem dins el món mediterrani. Ell l'omplí tot; les seves obres estan datades a tots els seus indrets, en mar i en terra, des d'Al·leàs (Armènia) i Famagosta (Xipre) a Barcelona i Mallorca, des de Roma i Montpeller a Tunís, i tenim el cas curiós de la *Taula general* començada en mar en el port de Tunís i acabada, quatre mesos després, a Nàpols, com si l'Autor no hagués fet més que mudar-se de cambra.

Així, doncs, a Mallorca, bressol i tomba de Ramon Lull, pertoca, al més, la iniciativa i la centració del centenari; resultaria, però, migrat si es limitava a la nostra illa. Així com no podríem considerar-nos externs - i ens doldria que ens hi considerassin - a un homenatge a Sant Ramon de Penyafort, a Ausiàs March, a Lluís Vives, a Ramon de Sibiude, a Bernat Metge, a fra Eximenis, a Jaume Balmes, així ni Catalunya, ni el Rosselló i la Cerdanya, ni València, no poden excloure's ni inhibir-se d'aquest deure patriòtic. Es un deure, però és també una glòria. Tenim, de Ramon Lull, una tradició científica vernacular la primera d'Europa, en tenim una tradició literària nostrada de les més primerenques, i és un orgull legítim i una satisfacció íntima proclamar-ho a tot vent, que ho sàpia tothom. Encara més: L'Occitània té un dret preferent a associar-s hi com a participant actiu, i especialment la Ciutat de Montpeller, bressol del *Blanquerna* i centre diuturn d'activitat lul·liana, i la seva Universitat, primera càtedra del Mestre. Adhuc hi té dret propi la Sorbona de París on professà públicament i rebé el mestratge, sojornant hi llargues temporades i escrivint allà el *Libre de Meravelles*.

La perennitat de la glòria de Ramon Lull, qui, a través dels segles, desafia oblits i contradiccions, palpitant de profunda humanitat i concentrant amors i admiracions més fortes que no els odís i

les impugnes, demana un homenatge també sòlid i permanent, a prova de vicissituds i capaç de «posar la cultura catalana en camí d'arribar a l'adquisició d'un concepte integral, més que científic, de Ramon Lull en tots els aspectes». Aquest homenatge-monument ha d'ésser la publicació de les seves obres. Solament a través d'elles, i especialment en llur text original, es pot albirar tota la magnitud de la seva personalitat robusta i corpulent, Es una tasca feixuga i sobrada, a la qual hem dedicat vint anys de la nostra vida, disposats a dedicar-hi els que ens resten malgrat les dificultats i desenganys que ens aclaparen seguit i arreu. Al cap d'avall no arriben encara als que sofrí la indomptable energia del Mestre.

Quant a la solemnitat i dignitat externa de la commemoració, voldriem també una cosa permanent. Havíem somniat, anys enrera, la fundació d'una Biblioteca-Museu, «Casal de Ramon Lull» on arreplegar el gran fons de manuscrits lul·lians que es conserven a Mallorca (Biblioteca Provincial, la Sapiència, Arqueològica Lul·liana, i biblioteques particulars), les fotocòpies de tots els escampats arreu del món (Munic, Milà, Roma, Londres, París, Oxford), totes les edicions que se n'han fetes, la bibliografia lul·liana, la iconografia, tota cosa relacionada, de prop o de lluny, amb la persona o amb la memòria de Ramon Lull; i ens afalagava l'esperança de que la seva inauguració fos la solemnitat externa del centenari. La fantasia a lloure, àdhuc imaginàvem un edifici a posta, d'arquitectura noble i digna, presidit per l'estàtua que ornamenta el portal de la parròquia de Sant Miquel, situat a la Plaça Major, vora el lloc que la tradició senya-

la com a solar pairal de Ramon Lull, en el cor mateix de la Ciutat, envoltat de pau i de verdor; i que almenys la col·locació de la primera pedra fos un acte de les festes centenàries, bastint-se després l'edifici poc a poc i seguit seguit, a despeses de la Ciutat, i de tota Mallorca, i de tota la Catalunya gran, des de València al Rosselló, i àdhuc de tota l'Ibèria. La fredor amb que acolliren les nostres suggestions els elements representatius que creiem més inflamables a la idea, ens feu veure que l'ànima que n'havia d'ésser l'energia motora, amb prou penes vibrava, i que tota la nostra pensada era pura utopia. Una esperança eixalada! Tant se vall!

Encara podria ésser una cosa digna la publicació en llatí d'algunes obres de les que no en coneixem el text original, com és ara, l'*Ars magna*, fonament de la filosofia lul·liana, a càrrec dels centres d'ensenyament, representats per les Universitats de Barcelona i València; i l'*Ars major predicationis*, obra interessantíssima i reveladora d'un caire poc conegut del Beat Ramon, a càrrec de l'Església a Catalunya integrada per les províncies eclesiàstiques de Tarragona i València, i per la diòcesi d'Elna (Catalunya francesa).

Ara, si ni a això podem arribar, aconhortem-nos dels treballs que, com esperam, plomes ben tallades publicaran en aquest BOLLETÍ, amb un acte íntim i senzill de recensió, sense oriflames ni perturbacions oficials, com una cerimònia domèstica de colgar el caliu que demà, potser, calarà foc d'entusiasme i de fervor a una generació novella, ni tan descastada ni tan insensible com demostraria ésser la nostra.

RAMON LULL! Serà la vostra pitjor desgràcia haver nascut català de Mallorca?

ANTIGUES POSSESSIONS D'ARTA

NOTICIES DE LES MATEIXES I DELS SEUS SENYORS

EN ELS SEGLES XIII, XIV I XV.

II

MOREL O MUREL (MORELL)

SENYORS: DESCOLOMBERS I SUREDA

DESCOLOMBERS

Es sens dubte poc coneguda avui la família del llinatge Descolomers, tan honorada, que formava part des de la conquesta de Mallorca del seu primer estament, porcionera de l'illa i heretada en el terme d'Artà, aon noblement se radicà llavors la Casa primogènita, succeint-se cinc generacions varonils i acabant amb la sexta, única filla de l'últim senyor d'aquella.

Té per consegüent el seu estudi històrico-genealògic un encís comprensible per tota persona propensa a saber afegir a son just valor el que li aporta lo inèdit del mateix estudi; tal passa, doncs, amb l'historial d'aquesta Casa, catalana d'origen i ben mallorquina en la seva expansió i desenrotllament a través dels anys.

La podem considerar com exemplar interessant entre les del nostre reduït braç de cavallers dels segles XIII i XIV.

Aferrada al seu feu i jamai abdicant de la seva condició social que l'honorava amb moltes de franqueses i ambicionats privilegis, encara que no compartint amb parents del seu llinatge la vida ciutadana.

Ni pels uns ni pels altres corria molt serenós el temps al trascurs dels dos primers terços de la centúria XIV^a, doncs els que habitaven en aquesta ciutat veien sentenciar a mort l'any 1320 inculpat de la d'En Guillem de Pontirò, En Nicolau Descolomers, (fill d'En Ferrari, ciutadà de

Mallorca, ja difunt) (1) empresonat des de l'any 1317, pel qual demanava clemència sa mare la dona Blanca; cosa que per fi obtenia del Rei Sanxo, des de Perpinyà, per Reial Cèdula de mitigament de pena fundada en distintes i desiguals sentències donades per diferents jurisperits, pròcers i assessors en judicis celebrats a dit efecte.

De resultes de brega caigué mort En Jaume de Pontiró; clarament consta pels documents que més envant transcrivim que en aquella prengué part també En Pere Descolomers, germà de l'inculpat i tal vegada el propi matador.

Seria ben sonada en aquesta ciutat la susdita baralla, i entre els jurisperits, assessors, jutges, els pròcers que en raó de la qualitat dels combatents intervingueren en les tres sentències que varen recaure en el procés, se mogué tal confusió i discrepàncies que sols la Reial disposició de Don Sanxo pogué resoldre. (2)

Vegem com exposa al Rei l'atribulada mare en la seva súplica la ressonant baralla

(1) Pel còmput de dates i instruments creim seria dit Ferrari net del conqueridor Joan Descolomers, tenguent sa residència en aquesta ciutat i que d'ell mateix descendia el Reverend Cristofol Descolomers, prevere i beneficiat en la parròquia de Sant Jaume, hereu del Patronat de cert benefici fundat a la postra Seu, capella de Santa Anna per la Venerable Senyora Magdalena, muller que fonc d'En Llorenç de Puig Prrdines, Ciutadà de Mallorca, segons acta que davant En Genis Mianes, notari, firmà l'expressat sacerdot dia 27 febrer de 1450.

(2) V. Documents n.º CLVII i CLVIII.

diguent: «que feta, en virtut de la vostra sentència, una informació, després de la mort d'En Pere Pontiró, contra En Nicolau Descolomers, fill de dita Blanca, qui havent estat agafat quedà detingut després de la predita mort, dictada primerament sentència definitiva en la mateixa informació pel Senyor Batlle de les Mallorques o Berenguer Fuster son assessor i vicegerent en la qual sentència el dit Nicolau fou condemnat a desterro perpetu i absolt de la pena de la llei Cornèlia referent als assessors, per la causa de no haver estat trobat en culpa tanta que haja de morir o ésser condemnat a mort perquè ningun mal feu o va cometre en la brega en que morí lo dit Pere de Pontiró, ans bé testimonis hi ha que diuen que evità tot quant pogué que allà s'hi fes més mal, tenguent sols la culpa de trobar-se allà amb son germà En Pere Descolomers, qui segons se diu, però no s'ha provat, matà el dit Pere Pontiró, i per quant el Procurador del Fisc de la dita sentència apel·là i en la causa d'apel·lació fou dictada sentència pel discret En Guillem de Verdera, jutge de la mateixa causa d'apel·lació, que malgrat les opinions i declaracions de certs testimonis falsos i reprovats presentats per los adversaris, això és la muller i el fill de dit Pere Pontiró, confirmà la sentència del dit Berenguer Fuster jutge de la causa principal, i en la mateixa causa d'apel·lació foren delegats per jutges Jaume Cerdó i Huc de Sala, jurisperits, els quals havent reunit repetides vegades el consell dels pròcers no pogueren concordar i dictar una sentència, fins i tant que als dos esmentats jutges els ne fou afegit un tercer en la persona d'En Guillem Carbonell jurisperit, i així foren tres jutges delegats en la causa d'apel·lació, pels quals hagut el consell que és de costum i de franquesa de les Mallorques, ço és dos dels tres jutges i vuit pròcers concordant unànimement confirmaren les anteriors sentències, i pel contrari el dit Jaume Cerdó sens motiu ans bé contra dret i contra tota justícia no volgué concordar amb els dos jutges i els vuit pròcers, i hagut consell entre ell i els tres pròcers discrepans dels vuit companys aquests quatre condemnaren a mort l'esmentat

Nicolau, pel que Excellentíssim Senyor essent de dret que si entre jutges iguals en nombre se dicten sentències diverses ha de prevaler la que és favorable al reu *ut de re judicata legitur inter pores*, amb molta més raó ha de prevaler una sentència que a favor tenga més jutges que l'altra contrària, com s'esdevé en la present causa, sien els jutges ordinaris sien delegats, així és que, en el nostre cas ha de prevaler la sentència que té a son favor dos jutges i un en contra i a més dels onze pròcers vuit a favor i tres en contra; per consegüent ha d'ésser vàlida la sentència donada a favor del dit Nicolau Descolomers, per més humana i més conforme a la bona i antiquíssima costum d'inclinarse a la sentència dictada per la major part de jutges i de pròcers, camí el més segur quan no tots els jutges concorden: en conseqüència la susdita Blanca mare del dit Nicolau suplica humilment a la vostra Reial magestat manar sien executades les dues primeres sentències i la darrera donada pels dos jutges i els vuit pròcers concordants a favor d'En Nicolau Descolomers, atenant que els dos primers jutges que concordaren amb tot i amb els pròcers tots ells bones persones, i els altres dos jutges, als quals uniren els vuit pròcers són majors en nombre i més savis que no el predit Jaume Cerdó, puis els primers jutges, és a dir Berenguer Fuster i Guillem de Verdera, són jutges o assessors de las cúries vostres en la Ciutat, i aquests dos últims savis i entesos en lleis, i s'haja d'estar més pels molts que no pels pocs, i pels més savis que no pels manco savis, i màxime que s'ha d'ésser més prompte a absoldre que no a condemnar, i atenant al mateix temps que aquells tres pròcers que concordaren amb En Jaume Cerdó són de la parentela del dit Pere Pontiró i de sa esposa i son fill i molt amics seus i l'amic de l'inimic meu inimic meu és com diu el dret, i a més que els dits tres pròcers diuen que ells jamai no assentiren a la sentència del dit Jaume Cerdó, i per tant, Sereníssim Príncep l'esmentada mare suplica que Vostra Reial majestat se digni solucionar com més aviat possible aquest negoci a fi que sien executades les sentències donades pels quatre

judges, i anulada la sentència del dit Jaume Cerdó, pagant emperò la mare esmentada i son fill mateix qui fa dos anys i mig està detingut dins la presò, tot lo que hi haja a pagar per presons i sentències.»

I transcorreguent l'any 1356 apareix també inculpat de la mort d'En Gil Garcia de la vila d'Artà, En Joan Descolomers, juntament amb En Jaume i En Gabriel Romeu, tots habitants de la referida parròquia, els quals foren desterrats de Mallorca; i com segons costum o llei del Regne passat un any i un dia o a causa d'ausència havien de perdre sos béns, confiscats en benefici de l'erari reial, el rei En Pere IV per Cèdula de 12 juny del referit any firmada a Colliure, concedeix als susdits inculpats pròrroga perquè puguén aquests cercar i nomenar sos representants davant dels tribunals o oficials que han d'entendre de la causa, en llur defensa i també de la confiscació dels seus béns.

No sempre cal veure en aquests actes la simple maldat que en si suposen; és precís al jutjarlos avui, pasades sis centúries, fer-ho amb totes aquelles consideracions que deuen adduhir-se ben relacionades amb l'època i amb l'ambient d'aquella societat.

La major part de tals morts entre persones d'estament obeïen, casi sempre, a bregues o desafios, no essent, per conseqüència vulgars i punibles assassinats, i així s'esdevenia amb els referits.

Difícilment s'avenien aquells néts de cavallers de l'host del Conqueridor a transigir, no essent amb les armes, ofenses rebudes o injustícies dels homes; la sang de la seva raça els impulsava sovint a tan fatals acabaments.

De la mateixa Casa troncal dels Descolomers se despregueren a principi de la centúria XIV^a algunes branques que passant temps s'anaren dilatant de tal manera que formaren cada una d'elles família pròpia. Tal passa amb la que va ésser més tard de molt relleu i senyora de *Salma*, entre altres importants béns, fundada segurament per En Pere Gili Descolomers, Batlle Reial d'Artà els anys 1343 i 60 i que llurs descendents anteposaren a son llinatge el patronímic de Gili, que

més tard quedà tot sol deixant el primitiu de Descolomers. (1)

Per igual raó creim que l'antiga Casa de Gili d'Artà era descendent llegendària de la de Descolomers, com veurem en altra ocasió.

Desempenyaven els membres d'aquesta Casa en les expressades centúries principals càrrecs privatis de l'estament noble de Mallorca; i eren Capitans a guerra, Comandants de districtes militars i alcaids de Castell Reial, tots els referits oficis compatibles amb la seva residència, ja que visquent fora de la ciutat tal circumstància els impedia d'exercir els més qualificats propis de la seva jerarquia dins el règim municipal del present Regne.

Entre els cavallers que acompanyaren al Rei En Jaume I, a la conquesta de Mallorca formant part de les seves hosts figura En Joan Descolomers, cap i fundador de una família que tengué son principal solar en l'antiga vila d'Artà ramificada en la present ciutat.

Bé ho expresa que en aquella regió fou son primitiu heretament la clàusula que se llegeix en el llibre del repartiment de les terres de Mallorca, que diu així:

Del terme de Jartan

Aquests son los pobladors los quals son poblats en lo terme de Arta, els noms dels pobladors e de les alqueries.

Alqueria Morel v jovades e es den Joan des colomers de Barcelona. (1)

Gloriós comensament d'una stirp mallorquina és poder-la encapçalar amb persona tan benemèrita, mereixedora de premis i recompenses per sos bons serveis prestats en aquella gesta, com és la de l'esmentat conqueridor.

Prova ben clara de l'apreci i distinció que mereixia a l'ínclit Rei En Jaume és la concessió del privilegi militar que li otorgà trobant-se a Mallorca en una de les seves vengudes, honorant-lo més d'aquesta

(1) Aquesta família s'haurà d'estudiar al fer referència de l'expresada alqueria *Salma*.

(2) ARX. HIST. DE MALLORCA.—*Lib del Repartiment de Mallorca*, (1230) fol 15 v. i 16 r.

manera i il·lustrant perpètuament la seva Casa i descendència que seguí gaudint les prerrogatives emanades d'aquella mercè. (1)

Succeí a l'esmentat Joan en la representació de la seva Casa son fill En Gil Descolomers que fonc Senyor de *Morel* i en l'interessant document que ho prova figura ja mort aleshores. Es aquell l'escriptura de compra-venta feta l'any 1308 per la qual el Sereníssim Rei de Mallorca Jaume II, fill del Conqueridor, adquireix d'En Maymon Pascual, rafals i bona extensió de terres de la comarca de *Ferruitx*, veïna a l'alqueria *Morel*, expressant-se al confessar les confrontes de la propietat que se traspassa, que n'és una la susdita heretat, allavors pròpia dels fills i successors de l'avant nomenat Gil.

Joan degué anomenar-se el primogènit per seguir la costum i us de la terra de portar el nét primogènit el mateix nom de l'avi, així és que per éll o sia pel major dels successors del referit Gil que figuren en la susdita escriptura de 1308 s'ha de continuar la Casa principal de son llinatge a la que anava unida, evidentment, el feu de la mateixa.

Creim que germà de dit Joan era En Ferrari Descolomers, ciutadà de Mallorca, mort a principis del 1300, i per consegüent un dels citats en dita escriptura, que establert en aquesta ciutat fonc cap de la branca esmentada abans.

Néts del susdit Gil eren segurament En Gil, N'Alamany i En Ramon Descolomers, nats tots ells els darrers anys de la centúria XIII.

N'Alamany i En Ramon Descolomers foren contutors dels fills pupils que deixà a la seva mort prematura el seu germà major En Gil. Abdós exerciren, entre altres, el càrrec de Batlle Reial d'Artà, el primer l'any 1338 i el segon en 1345 i gaudiren del privilegi de la seva Casa. Pareix que els susdits contutors N'Alamany i En Ramon Descolomers no anaven de complet acord en l'administració de l'heretat de son nebot, impugnant el darrer la forma com havien estat arrendades

l'any 1341 l'alqueria i possessions d'aquest i demanant al Governador de Mallorca «que per més utilitat del dit pupil les coses que s'han de vendre (arrendar) sien subhastades públicament».

Així es va fer i al major postor, N'Arnau Çacanal, se li adjudicaren per nou anys tots els béns de l'heretat amb l'obligació de prestar el cavall armat a que la mateixa venia subjeta, encara que deurien els senyors del feu facilitar-li les degudes armes «per si (N'Arnau Çacanal) i pel cavall».

Aquest extrem o condició no sempre complida pels esmentats tutors motivà en distintes ocasions que reclamàs davant l'autoritat competent les armes i armadures precises per prestar el degut servei en defensa de l'illa.

En Gil Descolomers, III d'aquest nom, Senyor de *Morel*, i cavaller de Mallorca, hagué de nèixer pels anys de 1325 a 1327. Doncs de pupilar edat era en 1341, tenguent més de 14 anys quan els seus oncles paterns N'Alamany i En Ramon administraven sos béns com a tutors seus i de sa germana Joaneta, i en juliol de 1353, pel document que duu aquesta data veim que en nom propi recorre davant el Governador suplicant-li remei al damnatge que sofreixen les seves terres de la *Devesa*.

Va ésser hereu del seu pare (1) i com a tal li pertangueren les heretats de conquista que aquell en vida posseí.

Adquirí amb En Julià Ferrer la gran alqueria que havia pertangut a la Casa Reial mallorquina (2) anomenada *Devesa de Ferruitx* de la qual, una vegada destriades les terres que la formaven, s'adjudicà a la seva part una gran extensió confrontant amb *Morel*, que més tard va donà origen a distintes possessions, com ja abans hem dit, i d'elles parlarem en altre capítol.

En certa ocasió havent citat el Governador de Mallorca, aleshores N'Arnau

(1) V. document n.º CLXIX.

(2) Lletre missiva d'En Gilabert de Centelles, Governador de Mallorca, datada a 16 juliol de 1353 - ARX. HIST. DE MALLORCA — Lib. de Lletres Comunes, n.º 13.

(1) V. el document n.º CLXIX que reproduïm més envant.

d' Eril, perquè se presentàssen en el Castell Reial tots els cavalls armats de l'illa a l'objecte de revistar-los. deixà de comparèixer el del cavaller En Gil Descolomers, cosa que irrità de tal manera aquella autoritat que, valent-se de les grans prerrogatives i poders de que estava investit, decretà en carta dirigida al Batlle Reial d' Artà *quod non permetteris ipsum Egidium pupillum nec suos de cetero uti privilegio militari quod eidem Egidio patri quondam et suis extitit concessum per inclitum Jacobum olim Regem Maioricarum residentem olim in ipso Regno.*

Però tal càstig que involucrava l'incompliment d'un deure no podia persistir perquè venia a privar aquesta Casa de les franquesses a ella concedides per l'inclit Rei, i trobant-ho així el Governador i Reformador del Regne En Felip de Boil, a suplicació d' En Ramon Descolomers en nom de l'esmentat son pupil i nebot En Gil, prèvia intervenció de son assessor i Jutge delegat en tal afer, dictà resolució favorable i per ella mana que sia reintegrat al mateix estat, permetent-li l'ús del dit privilegi militar lliurament com estava acostumat de fer abans del dit manament o càstig imposat per son antecessor en el càrrec, i que se restituís al mateix pupil o a son predit tutor el que d'ells s'havia rebut per impost o contribució a que no estaven obligats en virtut del referit privilegi.

Correguent el temps, ja d'edat apropiada, meresqué la distinció d' ésser anomenat per exercir el càrrec de capità a guerra del districte militar de Capdepera (1) tengut per un dels més importants de l'illa en raó de la gran extensió de marina que abarcava, implicant en conseqüència una seguida vigilància i en moltes ocasions vertaders perills la defensa de les mateixes de les incursions de pirates turcs i africans.

Avesat a aquesta vida guerrera i aspra, rodejat d'esclaus que amb altres habitants de les seves extensíssimes possessions li

formaven guàrdia especial, vivia aquest cavaller veritablement la seva època; una casa forta per alberg, un feu per residència, soldats, escuders, esclaus i setmaners per subordinats, vestit de fort casi sempre i correuent a cavall d'una part a l'altre de sos dominis

En una d'aquestes corredisses acompanyat de la seva guàrdia topa dins propi territori amb persones estranyes que no li mereixen cap respecte; la seva companyia i ell els envesteixen i nafren, són els ferits En Nicolau i En Bartomeu Godany de Menorca que segurament amb altres companys passaven o caçaven per dins les possessions de l'adust cavaller.

Reclamen els menorquins davant el Lloctinent per tan forta agressió, posant preu a les nafres i més encara a la injúria, estimant que per unes i altres deuen ésser indemnitzats: que damunt tots dans e interéssers per ells són tenguts per raó e ocasió de les dites nafres, e encara 200 lliures de reials de Mallorca menuts a les quals dites 200 lliures estima la dita injúria

El Lloctinent admetent la demanda dóna trasllat d'ella al cavaller demandat i tres dies de terme per respondre i constituir son legítim procurador, juntament amb el qual puga el dels nomenats germans Godany «anantar e procehir».

No coneixem la sentència recaiguda, ignorant, per consegüent, si valgueren o influïren davant la més alta autoritat de Mallorca els serveis personals prestats en bé de son Rei i les prerrogatives heretades dels seus avantpassats que gaudia, per rebaixar la pena incursa en tal fet o absoldre'l completament cas d'haver pogut acreditar atenuants que explicassen el perquè d'aquella agressió.

L'any 1394 se desprengué de possessions i drets territorials que tenia en el terme de Manacor, establint a 9 de gener, per enfiteusis perpètua, a Bernat Ramon i Bartomeu Ramon son fill una antiga alqueria i els drets que tenia damunt el *Rafal den Boga.* (1)

(1) Abarcava aquest districte en son territori les costes marítimes compreses des d'Alcúdia a Manacor.

(1) 9 gener 1394.

Gil Descolomers habitador de la parroquia d'Artà estableix per enfiteusis perpètua per millorar i no pit-

Tres anys més tard, (1397) quan ja en contava En Gil Descolomers uns setanta, rebé d'En Berenguer de Montegut, en aquell temps Governador de l'illa, llicència de poder caçar o fer caçar amb ca de mostra per tot el dilatat terme de la parròquia d'Artà, prova vertadera de la consideració, mai menyscabada, que sa persona mereixia a la susdita autoritat. (4)

Es la referida llicència el darrer document que tenim d'aquest representant de la casa primogènita dels Descolomers. Per altre, datat a 8 març de 1393, consta la seva mort ocorreguda segurament poc abans o siga l'any 1398.

Fonc casat amb Catarina Lombarda, de llinatge antic i noble, d'estament de Ciutadans de Mallorca, (5) i d'ella sols

jor a Bernat Ramon cognominat ferrary? i Bartomeu Ramon son fill emancipat, certa alqueria seva i tota part i dret sobre cert Rafal anomenat *den boga* unit a dita alqueria, situats en el terme de Manacor porció que fonc de Nunyo Sanç ara del Rei, tenguda dita alqueria a la prestació de 21 quarteres blat a Francesc Moix de Manacor i pel dret de dit *Rafal d'en boga* tengut a dit Francesc Moix a cens de dues quarteres blat portades en la ciutat en l'hospici de dit Moix, censals que pagarà l'establidor a més d'un a dit Gil Descolomers de sis quarteres blat portades en l'hospici seu i dels seus que elegirà en la vila de Manacor.

Afronta dita possessió i rafal: d'una part amb alqueria de l'Hospici de Sant Joan de Jerusalem, d'altra amb possessió abans d'En Guillem Joan i ara de N'Arnau Sureda i Miquel de Benimelis, d'altra amb possessió d'En Ramon Valluoll abans d'En Bononat Comes, d'altra amb dit *Rafal d'en boga* i d'altra part amb alqueria d'En Conilles.

ARX. DE PROT.—C. R. de Manacor tom de 1391 a 96.

CLIII

(2) Arta.

En Berenguer de Montegut etc. Alamat lo batle dartao a son lochtinent saluts e dileccio. Com nos haïam dada llicencia en Gili descolomers daqueixa parroquia que sans incurrement de alcuna pena puxe cassar o fer cassar ab hun can de mostra per tota aqueixa parroquia per tant vos deim e manam que la dita llicencia obseruets e contra noy vingats per alcuna raho. Dat en Mallorca a iij dies d'abril any MCCCxviiij.—Vidit Berenguer de Montegut

ARX. HIST. DE MALLORCA.—*Lib de Lletres Comunes* de 1397, n.º 72.

CLIV

(3) vj kalendas marcij prima die bisexti anno predicto. (1343)

De nos Narnau de Erill etc. Alamat lo batle de Artha o a son lochtinent saluts e dileccio. Per part de na sena

deixà una filla anomenada Magdalena, que heretà tot el patrimoni d'aquesta Casa.

Va ésser doncs l'esmentada Magdalena Descolomers i Lombarda successora en tots els béns, alous, directes dominis, i demés drets senyorials de la Casa de son pare, com també de totes les franquesses i antics privilegis que gaudia aquella família des de la conquesta de Mallorca.

Casà a l'entorn de l'any 1389 amb En Guillem Moger, d'antic llinatge originari de Manacor, (6) i d'aquest matrimoni nasqueren un fill i tres filles: Pere Moger Descolomers, ciutadà de Mallorca, (7) Catarina, Cília i Joaneta.

muller den Arnau lombarda ciutada de Mallorques es stat anos suplicat quen Bernat sala dela vostra parroquia es tengut e obligat a la dita sena axi com a procuradora de son marit en diuerses quantitats de diners ab obligacio romanents a pagar de majors quantitats per les quals li ha consignades penyores en poder vostre segons que letra vostra hauem vist contenir. Emperço a vos manam espressament quen continent fassats execucio de les penyores damunt dites entro asatisfaccio paga dela quantitat per lo dit Bernat a la dita dona deguda liurant la moneda al saig portador dela present per nom de la dita dona e faent satisfer lo dit saig en son peatge en messions justes daquen fetes haueu nos en tal manera que per defelliment de justicia en uos trobada a nos altra vegada no haya arecorrer. Dat. vt supra,

ARX. HIST. DE MALLORCA.—*Lib. de Lletres Comunes* de 1343, fol 333, n.º 4.

(4) Per document datat a 22 abril de 1411, son fill Pere reclamant davant el Governador per danys soferts en les seues possessions i marines d'Artà, el que prova hauria mort aleshores el referit Guillem.

Hem de fer constar que en documents d'aquesta família no veim sempre escrit de la mateixa manera el seu llinatge, lletgint-se en alguns *Monge*.

ARX. HIST. DE MALLORCA.—*Lib de Lletres Comunes* tom n.º 89.

CLV

(5) Secunda die mensis dezembris Anno predicto M^oCCCC^oxxxvij^o.

Nouerint vniuersi quod ego Petrus moge, ciuis Majoricarum, procurator et administrator hospitalis sancte Marie Magdalene Ciuitati Majoricarum ec cum plenissima potestate michi ad infra scripta ec alia per venerabilis Juratos dicte Ciuitatis Majoricarum attributa prout constant scriptura continuata in libro extrahordinario scribanie domus dicte ciuitate sup. xv die mensis february Anno anatiuitate domini Millesimo Quadringentesimo tricesimo quarto. Gratis... (quitació d'un censal de sis quarteres i mitja de blat a favor de Ramon Lull, de Manacor).

ARX. DE PROTOCOLS.—C. R. Manacor de 1431 a 1432, n.º 674.

Exercí el referit Pere, el càrrec de Síndic Clavari en aquesta Ciutat de tota la part forana de l'illa l'any 1441, de Conseller del Gran i General del Regne en 1440 i altres oficis honorífics. De la seva esposa Joaneta Parera, filla d' Andreu i Maria, no deixà successió. Morí per l'any 1471, havent anomenat hereus seus universals a sos nebots carnals Guillem i Salvador Sureda, fills de la seva germana Cília.

Residí la susdita senyora Magdalena Descolomers en el feu de *Morel* en companyia de son fill Pere i de la filla menor Joaneta fins la segona meitat de l'any 1412, doncs consta categòricament que en el mes de setembre del mateix ja havian mudat son domicili passant, segurament, a viure en altre lloc o alqueria de l'heretat de son difunt espòs.

Aleshores el potentat cavaller de Mallorca N'Arnau Sureda, ja Senyor de *Sant Martí d'Alanzell*, oncle dels genres de la referida Magdalena Descolomers, anomenats Antoni i Joan, tenia en l'heretat de *Morel* grandíssimes guardes de bestiar «que pujan a gran cantitat» (1) segons ell mateix expressa al demanar al Lloctinent Pelai Uniç que ordén al batlle d'Artà fassa posar homes en dit lloc «en guarda dell alberch e bastians qui» allà eren.

Molt grat seria a l'honorable dona Magdalena Descolomers el matrimoni que les seves filles Catarina i Cília havien contret amb els germans Antoni i Joan Sureda quan directament a n'aquets, amb escriptura pública de 31 de març de l'any següent 1413, autoritzada pel notari Francesc Gili, fa donació universal de tot el patrimoni de la seva Casa que havia heretat del cavaller En Gil son pare, venguent per aquest acte a assumir aquella completament els referits Sureda.

Tal volta no seria estrany a n'aquesta donació el susdit Arnau Sureda aconsellant-la, o potser d'abans concertada, per què amb zel i molt d'interés havia cuidat des de la prematura mort de son germà major Antoni, dels interessers del seus nebots els fills impúbels que deixà aquell.

Armes d'aquesta estirp: D'or el lliri d'atzur, a la punta les ones de la mar. (1)

Fonts històriques que justifiquen lo referit són els documents que a continuació transcrivim.

(1) Creim que són aquestes les armes que cal donar als Descolomers de Mallorca, armes que apareixen des d'antic en el claustre de Sant Francesc d'aquesta ciutat en la sepultura d'En Bernat Gili, que fonc l'any 1374 primer jurat per l'estament de ciutadans militars i testà en poder de N'Antoni Cadell, notari, a 20 febrer de 1385 (*); perque distintes raons i fonts històriques ens confirmen en la creença que des de la segona meitat d-el segle XIV molts dels descendents d'En Gil Descolomers, mort a les darreries del 1200 adoptaren per llinatge el patronímic de Gili.

En el repartiment de Mallorca no figura cap persona duguent el referit llinatge de Gili; entre els que l'any 1283 com a Síndics de la ciutat i de les parroquies foranes de l'illa feren sagrament i homenatge a N'al-fons III d'Aragó com a Rei de Mallorca, ni en les que intervingueren en llurs eleccions tampoc no n'apareix cap que duga dit llinatge, així és que fins en 1343 no el veim usat. Aquest any Pere Gili de l'estament de mercaders de la present ciutat, tan poderós aleshores, jurà fidelitat al Rei En Pere IV.

Ara bé, unida a aquestes raons la poderosa de no aparèixer l'esmentat llinatge en els Nobiliaris consultats amb aquest fi (2) i si veure usades les descrites armes des de l'edat mitjana per branques de la família troncal, encara que havent ja adoptat per llinatge el patronímic de Gili ens confirma en la creença que les referides i no altres són les que devem tenir per propietats dels Descolomers de Mallorca.

(*) ARX. D' OLESA.—Fra Ramon Calafat, en son Nobiliari manuscrit.

(2) Obres consultades en que no apareix relacionat el llinatge Descolomers o Colomers.

Nobiliaris mallorquins:

Calafat (Arx. Olesa).

P. Ramis (Arx. Formiguera).

Descallar (Arx. Zaforteza-Musoles).

Bover.

Tots ells continuen el llinatge Gili d'aquesta illa.

Nobiliaris catalans:

Garnia

Alós i de Dou, inèdit (Arx. particular).

Costa, Guimera, Mestre, Blanch, Escalante, Colomer i Barberi (Biblioteca Catalunya).

Mossen Febrer; Troves;

Piferrer; Nobiliario de los Reinos y Señorios de España.

(1) 1500. ovelles, 1000 cabres «mes vltra vaques e porcs».

TAULA GENEALOGICA PARCIAL

Descolomers - Sureda

I

I JOAN DESCOLOMBERS, natural de Barcelona, conqueridor de Mallorca, porcioner en el Repartiment de l'illa, heretat amb l'alqueria *Morel* del terme d'Artà, (1210) i armat cavaller per privilegi del Rei En Jaume I.

II GIL DESCOLOMBERS, cavaller de Mallorca, Senyor de *Morel*.
† últims del 1200

III JOAN ? DESCOLOMBERS, cavaller de Mallorca, Senyor de *Morel*, l'any 1308.

FERRARI DESCOLOMBERS, Ciutadà de Mallorca, casat amb BLANCA, † abans de 1320.

AIEMANY DESCOLOMBERS, Batlle Reial d'Artà l'any 1338, tutor dels fills menors de son germà GIL.

RAMON DESCOLOMBERS, Lloch de Batlle Reial d'Artà l'any 1345, tutor dels fills menors de son germà GIL.

IV GIL DESCOLOMBERS, cavaller de Mallorca, Senyor de *Morel*. † l'any 1338 deixant menors de edat sos fills.

PERE GILI DESCOLOMBERS, Batlle reial d'Artà l'any 1343 i 60

NICOLAU DESCOLOMBERS.

PERE DESCOLOMBERS.

Altres fills i sis filles, quatre d'elles casades abans de 1320.

JOAN DESCOLOMBERS.

V GIL DESCOLOMBERS, cavaller de Mallorca, Senyor de *Morel*, Capità a guerra del districte militar de Capdepera (1365). Casà amb ATARINA LOMBARDA † l'any 1398.

JOANETA DESCOLOMBERS, Casà amb FELIP SES ESGLEYES, Ciutadà de Mallorca.

VI MAGDALENA DESCOLOMBERS, Senyora de *Morel*; heretada també de son pare la part que aquest havia adquirida dels béns de la Casa Reial mallorquina radicats en el terme d'Artà (*Devesa de Ferruitx*) Casà amb GUILLEM MOGER. Feu donació universal a sos gendres ANTONI i JOAN SUREDA, germans. † l'any 1414.

PERE MOGER DESCOLOMBERS, Ciutadà de Mallorca, Síndic Clavari l'any 1441. Casà amb JOANETA PERERA. † sens deixar successió.

VII CATARINA MOGER - DESCOLOMBERS, n. l'any 1391. Casà amb ANTONI SUREDA, Senyor de *Morel*, (1413) germà de JOAN marit de Cília. † 1460.

VII CILIA MOGER-DESCOLOMBERS, n. 1493. Casà amb JOAN SUREDA, fill d'ANTONI i JOANETA, Senyor de *Morel*. (1413) v. T. G. II

JOANETA MOGER-DESCOLOMBERS. Casà l'any 1413 amb JOAN ALBERTI, Ciutadà de Mallorca.

VIII ANTONI SUREDA i MOGER DESCOLOMBERS, continuador de la Casa troncal de Sureda i representant per primogenitura de sang de la del cavaller conqueridor de Mallorca En JOAN DESCOLOMBERS. † l'any 1474

CLVI

(1308)

Acta de venda de part indivisa de rafals de l'alqueria *Ferruix* a favor del Rei de Mallorca Jaume II, constant en la mateixa la segona i tercera generació dels Descolomers que foren senyors de *Morel*, alqueria confrontant amb les terres *traspassades*.

Marimundus paschalis curator datus per curiam bonis petri paschalis qui aliter vocabatur de solor auctoritate dicte cure qua fungor per me et meos heredes et successores dicti petri paschalis *pp* de soluenda debita que debebat et quibus erat obligatus, vendo et trado seu quasi illustrissimo domino Jacobo Dei gratia Regi Majoricarum domino Rossilionis et Ceritanie ac domino Montispesulanij, et notario infrascripto ejus nomine stipulanti et recipienti e suis sucesoribus imperpetuum medietatem pro indiviso quam dictus Petrus paschalis habebat in quodam rafallo qui est in parrochia de artano in termino de ferutg sub dominio dicti domini Regis et in quodam rafallo Bartolomei borracij et aliam medietatem quam quidem medietatem predicti rafallis dicti petri paschalis jam in vita sua vendiderat et inde faticam presentaverat et instrumentum dicte vendicionis modum facerat. Afrontat autem dictus rafallus insimul pro indiviso ex una parte in honore Luche blanquerij et qui fuit Petri garcie, et ex alia parte in honore algarie vocate moreil qui est heredum Egidij de columbarijs, et ex duabus partibus in termino alquarie de ferutg predictam itaque medietatem pro indiviso proiecta rafalli et omnium terminorum et pertinenciarum suarum cum omnibus et casis scilicet casalibus ortis ortalibres et vineis arboribus et plantis et introitibus et exitibus suis et alijs omnibus ac dicto domino Regi et suis sucesoribus et notario infrascripto et suis vendendo proposito pretio videlicet duodecim librarum Regalium Maioricarum minorum monete pecunie quitiarum. De quibus in bona pace etc. Renuncians etc. Et si plus valet hec venditio etc. Exens etc. ad habendum tenendum et dandum etc. De eutione aut etc. obligo etiam auctoritate dicte curre omnia alia bona que sunt danda Petro paschalis etc. Renuncians etc.

V.º idus madij anno Domini Mº CCCº octavo.

Testes P. de villarrassa, P. de galbes et Berengarius de montso.

ARX. DEL REIAL PATRIMONI.—*Lib. de compres fetes pel Senyor Rey* de 1290 a 1329, fol 38.

CLVII

(1320)

Súplica de la dona Blanca, viuda d'En Ferrari Descolomers, Ciudadá de Mallorca, en defensa de son fill Nicolau Descolomers, inculpat de la mort d'En Jaume de Pontiró.

Excellentissima Regie magestati vestri Serenissimi Domini Sancij Dei gratia Rex Majoricarum Comitis Rossilionis et Ceritanie et dominus Montispesulani. Significat humiliter Blanca vxor Fferrarij de columbarijs quondam cuius Majoricarum humilis sententia vestra quod facta inquisitione post mortem Petri pontironi quondam contra Nicholaum de columbarijs filium dicte Blanche qui captus detinetur post mortem predictam fuit primo lata sententia difinitiva in ipsa inquisitione per dominum bajulum Majoricarum seu Berengarius fusterij eius assessorem et ipsius bajuli vices gerentis in qua dictus Nicholaus fuit ad perpetuum exilium condemnatus et a pena lejis cornelie de siccaris absolutus cum non esset in tali culpa quod mori debetur seu condemnari ad mortem quia nullum malum fecit seu comissit in brica in qua mortus est dictus Petrus pontironij ymmo vt dicunt testes prohibuit in quantum potuit aliquod malum ibi fieri set solum quare ibi erat cum Petro de columbarijs fratre suo quit vt dicitur set probatum non est interfecit dictum Petrum pontironij et quare procurator fisci ab ipsa sententia appellauit et fuit in causa appellacionis lata sententia per discretum Guillelmum de viridaria iudicem ipsius cause appellacionis qui non obstantibus dictis et depositionibus quorundam falsorum et reprobatorum testium a parte aduersa productorum scilicet ab vxore et filio dicti Petri pontironi confirmavit sententiam dicti Berengarij fusterij iudicis cause principalis et in ipsa causa appellacionis fuerunt delegati in iudices Jacobus cerdoni et Hugo sala jurisperiti qui pluries congregato consilio procerum non potuerunt in vnam tandem sententiam concordare licet omnes proceres cum dicto Hugone sala in vnam

sententiam concordarent post quod sunt ipsis duobus iudicibus adjunctus in tertium Guillelmus carbonelli jurisperitus et sic fuerunt in ipsa causa appellacionis tres iudices delegati qui habito proborum hominum consilio ut moris est et de franquesia majoricarum duo scilicet ex dictis tribus iudicibus scilicet Hugo sala et Guillelmus carbonelli in vnam et eandem sententiam cum octo proceribus concordantes predictas priores sententias confirmarunt set dictus Jacobus cerdoni sine causa ymmo contra jus et omnem equitatem et contra franquisiam majoricarum noluit cum dictis duobus iudicibus et octo proceribus concordare ymmo contrasentiens habito vt dicta consilium trium ex vndecim proceribus ad dictum consilium congregatis condempnauit predictum Nicholaum ad mortem vnde Excellentissime domine cum de iure si inter pares iudices numero diuerse sentencie proferantur stari debeat pro reo scilicet quod pervaleat sententia pro reo lata vt. v. de re iudicata. L. inter pares etiam si sint tres iudices vt in presenti causa sive sint ordinarij sive delegati et tercius contra sentiat ex quo adest destari duorum sentencie vt v. de re iudicata. L. duo iudices et in debeant stari sentencie dictorum duorum iudicum et octo procerum facient pro reo scilicet pro dicto Nicholao de columbarijs quare etiam humaniori sententia standum est et secundum bonam consuetudinem longissimam et ab omnibus approbata in sentencijs proferendis maiori parte iudicum et procerum standum sit est procerum consilio quod est forcius sicut iudicibus non concordant, ideo predicta Blanca mater dicti Nicholaij supplicat humiliter vestre Regie celsitudini vt amore Dei et justicie dignetur Regia majestas, priores duas sententias et vltimam a duabus iudicibus et octo proceribus in vnam et eandem sententiam concordantibus latam pro predicto Nicholao de columbarijs facere exequcioni mandari attento quod priores duo iudices qui cum omnibus et proceribus bonis hominibus concordarunt et alij duo vltimi iudices quibus octo proceres consenserunt sunt maioris numero et sunt sapientiores, Jacobo cerdoni predicto primi enim iudices scilicet Berengarij fusterij et Guillelmo de viridaria sunt iudices seu assessores curiarum vestrarum in civitate et dicti duo vltimi sunt satis sapientes et scientes jura et magis standum est pluribus quod paucioribus et sapientioribus quod minus sapientibus et maxime quia promptiores esse

debemus ad absoluendum quod ad condempnandum item illi proceres tres quos dictus Jacobus cerdoni dicit secum conuenisse sunt de parentela dicti Petri pontironi et eius vxoris et filij eorum et valde eorum amici et amicus mei inimici meus inimicus est vt jus dicit atmen dicti tres proceres dicunt se nunquam sentencie dicti Jacobi cerdoni consensisse et ideo Serenissime Princeps supplicat dicta mater vt dignetur Regia magestas hoc negocium breuiter expediri vt sentencie late a dictis iij iudicibus exequcioni mandentur pronunciacione dicti Jacobi cerdoni in aliquo non obstante expendere enim dicta mater quiquid habeat in dictis carceris et sentencijs et in dicto filio suo qui duobus annis et dimidio in carcere est detentus.

ARX. HIST. DE MALLORCA. — *Lib. de Cèdules Reials* de 1320-21, fols 47 i 53.

CLVIII

(1320)

Cedula del Rei Sanxo de Mallorca resolguent la súplica de la dona Blanca, viuda d'En Ferrari Descolomers, Ciudadá de Malloca, manant executar sens tardança la darrera sentencia dictada per En Guillem Carbonell i N'Huc de Sala amb vuit procers deixant fer la d'En Jaume Cerdó qui, amb el concurs de procers ciutadans havia condemnat a mort a Nicolau Descolomers, al qual se li aplicarà la sentencia de desterro perpetu de tal manera que muira si es trobat dins el Regne de Mallorca.

Quarto mensis augusti Anno.
Domini M^oCCC^oxx^o.

Pro Nicholao de columbarijs.

Sancius Dei gratia Rex Majoricarum Comes Rossilionis et Ceritanie et Dominus Montispeulani, Dilecto Dalmacio de banyullis militi tenens locum nostrum in Regno Maioricarum salutem et dileccionem. Ex parte Blanche vxoris quondam Fferrarij de columbarijs ciuis Majoricarum pro Nicholao de columbarijs filio suo est nobis oblata supplicatio quam vobis mitimus presentibus interclusam et intellectis quod continentur in ea et hijs que continentur in littera vestra quam nobis super negotio dicte supplicacionis missistis nec non et tribus sentencijs in

ea causis super dicto negotio latis ac de ipsis omnibus deliberatione pre habita diligenti cum consilio nostro volumus et vobis mandamus quod ultimam sententiam latam per Guillelmum Carbonelli et Huguetaum Sala cum consilio octe proborum hominum exequamini et executione mandetis visis presentibus sine mora omisa sententia Jacobi serdoni qui cum consilio ciuium proborum hominum tun adjudicauerat dictum Nicholaum ad suspencionem taliter quod moretur nam sententiam exilij perpetui contra dictum Nicholaum latam et vt suspendatur taliter quod moriatur si post modum reperiretur in Regno Majoricarum executioni volumus demandari. Dattam Perpinianij vundecimo kalendas augusti Anno Domini M^oCCC^oxx^o.

Tenor autem suplicationis incluse remisse in dicta littera talis est.

ARX. HIST. DE MALLORCA. — *Lib. de Cédulas Reials* de 1320 a 21, fol 47.

CLIX

(1338)

Com se negás En Gil Descolomers amb motiu de gaudir del privilegi militar de la seva Casa a fer sacrament i manifestació de béns en poder dels prohoms elegits per a rebre-lo en la parròquia d'Artá, atesa la seva calitat mana el Governador que d'ell no's deguen entremetre els esmentats prohoms, doncs ha de fer dit sacrament allá on el faran els altres privilegiats de Mallorca.

De nos en Roger de rouenach etc. al batle darta etc. vista hauem vostra letra per la qual nos fahiets saber que en Gil dez colomers no volia fer sacrament de manifestar sos bens en poder dels prohoms que a reebre lo manifest son deputats en la vostra parroquia per que voliets certificacio nostra sil ne costrenyeriets ho no, a les quals coses vos responem per les presents que per so cor lo dit Gil dezcolomers ha priuilegi militar nous deiat del entrametre en fer lo jurar en poder dels dits prohoms, cor entenem que ell deia fer lo dit sacrament la on los altres priuilegiats lo faran.

Datt. ut supra, xiiij kalendas february anno Domini M^o CCC^o xxx^o viij^o.

ARX. HIST. DE MALLORCA — *Lib. de Lletres Comunes* de 1337-39, n.º 1, fol 229.

CLX

(1338)

Encara que sia el Governador de Mallorca l'autoritat competent per entendre en les causes dels Descolomers atesa sa calitat, per la poca importancia del deute reclamat comet i mana al batlle d'Artá intervenga i fassa justícia en la referida petició.

xvij kalendas augusti anno Domini

M^oCCC^oxxx octhauo.

Denos Nuch de totzo etc. Al batle darta etc. Deuant nos es comparegut en Pere romeu del vostra batliu dient quel hereu den Gil des colomers sa enrera, li es tengut en cinquanta sols o entorn per raho de draps e de promeya e per hauer quells e ademanar deuant nos qui som hordinaris del dit hereu sosuendria greuga e messio esguardant la dita pocha quantitat, per que nos a a instancia del dit Pere romeu cometem e manam a vos que sobre les dites coses fassats ales dites parts compliment de justícia.

Dat. vt. supra.

ARX. HIST. DE MALLORCA. — *Lib. de Lletres Comunes* de 1337-39, n.º 1, fol 326, v.

CLXI

(1338)

Havent exposat En Miquel Malferit a n'En Roger de Rouenach Governador del Regne, que En Gil Descolomers que és privilegiat té obligació de pagar 100 sous en raó de decima de bestiar, disposa dita autoritat que'l satisfaga o se convenga amb el mateix Malferit cas d'alegar excusa raonable.

iiij. Idus decembris Anno Domini

M^o CCC^o xxx^o viij^o.

Rogerius de Rouenacho etc. dilecto Baiulo de Artano etc. Quia pro parte Michaelis malferit fuit propositum coram nobis quod Egidius de columbarijs qui priuilegiatus existit sibi tenetur in centum solidos racione decime bestiaris Ideo ad ipsius instanciam vobis dicimus et mandamus quatenus ex parte vestra injungatis dicto Egidio quod soluat dicto Michaeli vel eius procuratori dictos centum solidos vel conueniat cum eodem qui forsan vero allegaret aliquid rationabile quod absistat mandamus vobis quod dicto Egidio assignetis diem compe-

tentem ad comparandum per se vel sum procuratorem legitimum coram nobis preterea mandamus vobis quatenus debite compellatis quoscumque vestre baiule subjectos qui dicto Michaeli ratione predicta in aliquo teneantur malicijs et diffugijs super hoc non admissis.

Datt. ut supra.

ARX. HIST. DE MALLORCA. — *Lib. de Lletres Comunes de 1337-39*, n.º 1, fol. 213 v.

CLXII

(1339)

Perqué N'Alemaný Descolomers, tutor del fills d'En Gil Descolomers, difunt, son germá, pagui a n'Anna, grega, abans esclava i aleshores franca, el remanent a ella degut per la soldada de onze lliures anyals que rebia estant de dida en Casa de dit Gil.

Quarto Idus septembris anno Domini
Millesimo cccºxxxº nono.

De nos en Roger de Rouenach etc. alamat en Jacme ferrer balle darta etc. per na anna grega ffrancha es estat proposat deuant nos que ella aestat per dida per dos anys ab en Gil des colomers saentras per cert preu asoldada soes assaber araho de xj ℥. cascun any, de la qual soldada li romanen a pagar segons que diu iijj ℥. x s. perque si asi es manam nos que vos costregats Nalamany des colomers tudor dels puils del dit Gil des colomers sa enra de pagar aladita anna oalportador de la present per ella les dites iijj ℥ x s. totes malicies e alongaments remoguts Con la dita soldada li fos degu aquest sent johan proppassat ac ij anys ans de la prouisio per nos tatxada a la dita muller qui fo del dit Gil e assos fiyls. Datt. ut supra.

ARX. HIST. DE MALLORCA. — *Lib. de Lletres Comunes de 1337-39*, n.º 1, fol. 357.

CLXIII

(1341)

Venda per nou anys (arrendament, d'una alqueria i distintes possessions d'En Gil Descolomers, pupil, a Guillem Ferrer, per preu de 42 lliures anyals.

Die mercurij intitulata v kalendas aprilis,
Anno predicto (M.ºCCC.ºxlj.º)

Bernardus de Buadella miles etc. Dilecto baiulo de Arthano salutem et dileccionem. Vitis ac intellectis quibusdam vestris litteris plana

continentibus de modo et forma venditionis ad nouem annos fiende de quadam alcharia et certis possessionibus Egidij de columbarijs pupilli super quibus respondemus vobis ac mandamus quatenus visis presentibus Guillelmo ferrarij ad precium xlij librarum pro anno sicut eas obtulit se daturum predictam in predictis ea vendenda conferatis obstaculo ac impedimento cessantibus quituscumque.

Dat. vt supra.

ARX. HIST. DE MALLORCA. — *Lib. de Lletres Comunes de 1341*, n.º 2, fol. 3. v.

CLXIV

(1341)

Que sia paga' pels tutors d'En Gil Descolomers, pupil, a n' En Guillem Molella, notari d'Artá, alló que li deuen per treballs de son ofici.

Die jouis intitulata.

iiijº Kalendas aprilis M.ºCCC.ºxlj.º

Bernardus de buadella miles etc. Dilecto baiulo de Arthano salutem et dileccionem. Ad instanciam G. morella notarius dicti loci dicimus vobis et mandamus quatenus visis presentibus compellatis tutoris Egidij d columbaris pupilli ad dandum et soluendum dicto Guillelmo totum quicquid eidem debeant tam ratione pedagogorum siue laborum quam scripturarum quarum cumque per eundem sustentorum et factorum pro actibus siue uegotijs dicti pupilli pro ut sibi noueritis legitime pertinere. Dat. vt supra.

ARX. HIST. DE MALLORCA — *Lib. de Lletres Comunes de 1340-41*, n.º. 2, fol 5

CLXV

(1341)

En Ramon Descolomers contutor del referit pupil exposa al Llochtinent de Mallorca que diverses persones ofereixen un major preu de renda no oferit abans per ningú, si públicament se subhasten l'alqueria i possessions del mateix pupil, i suplica que per major utilitat així se fassa, a la qual cosa accedeix la referida autoritat salvant la venda feta a Guillem Ferrer i admetent raons de l'altre contutor cas d'oposar-se, senyalant-li dia per compareixer davant dit Llochtinent.

Die jouis intitulata

iiij kalendas M.ºCCC.ºxlj.º

Bernardus de buadella miles etc. Dilecto

bajulo de Arthano salutem et dileccionem. Comparente ac exponente coram nobis Raimundo de columbarijs contutore Egidij de columbarijs pupilli intelleximus quod in alqueria et certis possessionibus eiusdem pupilli vendendis ad nouem annos sunt alique persone que maius precium quod non fuit oblatum offerent et darent si publice subastarentur quare supplicauit nobis quod per vtilitatem dicti pupilli predictae res vendende subasteretur publice et maius precium offerenti in eisdem fiat vendicione ipsa. Nos vero ipsius pupilli vtilitatem perfecta dicimus vobis et mandamus quatenus non obstante mandato vobis per nos facto quod Guillelmo fferrarij predicta precio xlij librarum traderetis et conferetis et vendenda plus contracto publice subastari faciatur et majus precium offerenti tradi verum si super hoc ob metum per alterum contutorum dicti pupilli confestim ipsii contutoribus ad comparendum coram nobis diem eis perentoriam assignetis. Dat. vt supra.

ARX. HIST. DE MALLORCA. — *Lib. de Lletres Comunes*. de 1340-41, n.º 2, fol 4, v.

CLXVI

(1341)

A instància de N' Arnau Ça Canal perquè se corregixi i esmén l'instrument de venda (arrendament) a ell feta per certs anys dels béns que foren d'En Gil Descolomers, expressant no estar redactat dit instrument conforme els pactes continguts en el primitiu albarà; s'ordena al notari Guillem Molella comparega personalment amb l'esmentada escriptura davant el Governador.

Rogierius etc. Dilecto bajulo de Arthano salutem et dileccionem. Arnaldus Ça canal coram nobis exposuit reuerentes quod cum ipse emerit bona fuerunt Egidi de columbarijs ad tempus certis pactis et conuentionibus in quodam albarano contentis et contra ipsa pacta Guillelmus molella notarius ordinauit instrumentum vendicionis in de facto supplicauit nobis dictus Arnaldo quod dictum instrumentum mandasset reparari corrigi et emendari iuxta pacta dicti albarani, nos vero dicimus vobis et mandamus quatenus visis presentibus dictum Guillelmum molella notarium citetis ad comparendum cum instrumento dicte vendicionis ad diem

lune proximam personaliter coram nobis. Dat. vt supra.

ARX. HIST. DE MALLORCA. — *Lib. de Lletres Comunes* de 1340-41, n.º 2, fol 65.

CLXVII

(1342)

Estant obligat dit Arnau Ça Canal a prestar el seruei d'un cavall armat per defensa de Mallorca i en raó de la compra o arrendament feta de tots els béns mobles i immobles dels fills pupils del difunt En Gil Descolomers, ordena a n'aquest o sos tutor deguen suministrar armes pel dit Arnau i pel cavall conforme pacte contingut en el referit instrument.

Die mercurij intitulata viijº kalendas Madij Anno predicto (MºCCCºxlº secundo)

Rogierius etc. Dilecto baiulo de Arthano vel eius locuntenenti salutem etc. Cum nos cogamus Arnaldus sa canal ad prestandum vobis equum armatum quem quidem facere tenetur ad seruium Domini nostri Regis et deffencionem insule Majoricarum ex tenore cuiusdam stabilimenti eidem facti de vniuersis bonis tam mobilibus quam immobilibus pupillorum filiorum Egidij de columbarijs cuiusdam iuxta tenore ipsius stabilimenti ipsi pupilli teneatur prestare arma eidem sibi et equo. Propterea dicimus vobis et mandamus quatenus visis presentibus dictos pupillos sen eorum tutoris compellatis ad prestandum et tradendum dicto Arnaldo arma sibi et equo prout dicti iustrumenti serie sunt astrecti. — Dat. vt supra.

ARX. HIST. DE MALLORCA. — *Lib. de Lletres Comunes* de 1342, n.º 3, fol 16.

CLXVIII

(1343)

Que s'entregui a N' Arnau Ça Canal poseidor i conductor dels referits béns dels pupils fills d'En Gil Descolomers les degudes armes per aquell son cavall i complement a tenor del disposat amb instumenc públic a tal efecte otorgat, i de no fer-se dins vint dies després de viste; les lletres que ho manen que del preu redituat per dits béns se comprin les armes per si i pel cavall i son complement.

Die veneris viij die aprilis (MºCCCºxlº tercio)

Rogierius etc. Dilecto bajulo de Arthano vel

eius locumtenens salutem etc. Relata Arnaldus sacanal intelleximus quad ipse vt possessor et conductor bonorum pupillorum filiorum Egidij de columbarijs cuiusdam non potest habere a tutoribus ipsorum pupillorum arma sibi et equo quod et quem pupilli ipsam tenentus prestare dicto Arnaldo racione illius equi armati quem pro bonis illorum dictorum debent quare supplicauit nobis ipse Arnaldus ut dictos tutores compelli facere dignaremus ad prestandum ipsi Arnaldo dicta arma. Nos vero ad ipsius supplicacionem mandamus vobis quatenus tutoribus ipsis expresse. injuratis ut a receptione presencium instrumentum octo dies in antea computandos tradidisse debeant dicto Arnaldo arma pedicta seu complementum eorundem ab tenore presentium domus dicto Arnaldo in mandatis quod si tutores ipsi dicta arma tradere distulerint aut recusauerint tunc de pretio emptionis dictorum bonorum pertinenti dictis pupillis seu tutoribus emat arma sibi et equo nccia. ac complementum illorum nam illud quod ea de constiterint prorata quantitatis debiti compulari inde volumus in solutum. Dat. vt supra.

ARX. HIST. DE MALLORCA.—*Lib. de Lletres Comunes* de 1342-43, n.º 3 fol 267.

CLXIX

(1345)

Essent Governador de Mallorca N'Arnau d'Eril privã a n'En Gil Descolombers que usãs del privilegi militar concedit per l'inclit rei En Jaume, en una de les seves vengudes a n'aquesta illa, a son ascendent (Joan Descolombers), i als seus, privació feta a causa de no haver comparegut a sa presència aquell pupil o son representant amb cavall i armes com estava obligat en virtut del referit privilegi.

Havent suplicat En Ramon Descolombers tutor de son nebot Gil al Governador i Reformador de Mallorca En Felip de Boil la derogació de tal orde i que fos reintegrat dit pupil eu el mateix estat d'abans del manament de N'Arnau d'Eril, disposa i ordena l'esmentat Reformador que el referit Gil Descolombers pupil us del privilegi militar lliurament com de tot el demés, talment com estava acostumat de fer abans de dit manament i que se restitueixi al mateix o a son tutor el que hagués pagat per alguna contribució a la qual no estava obligat en virtut del privilegi dessusdit.

iiij. Idus junij anno predicto. (1345) Pro Egidio d columbarijs de Arthano.

Philippus de boyl miles et consiliarius Illustrissimi Domini Regis Aragonis Refformator et regens officium Gubernationis ciuitatis et Regni Majoricarum ac insularum eidem adjacentium pro eodem Domino Rege. Dilecto bajulo de Arthano vel eius locumtenenti salutem et dileccionem. Cum venerabilis et discretus Jasperius de Tregerano jurisperitus assessor nostri ut iudex a nobis delegatus super quadam petitione seu suplicacione per Raymundum de columbarijs parroquie de Arthano tutorem Egidij de columbarijs filij et heredis Egidij de columbarijs habitatoris quondam dicte parrochie nobis midius presentata cuius tenore postulabat dictus tutor a nobis ipsum pupillum et impuberem vt lesum in integrum restitui a quodam mandato per Nobilem virum Arnaldo de Erillo Gubernatorem dicti Regni olim vobis seu bajulo predecessori vestro litteratorie facto quod non permitteretis ipsum Egidium pupillum nec suos decetero vti priuilegio militari quod eidem Egidio patri quondam et suis extitit concessum per inclitum Jacobum olim Regem Maioricarum residentem olim in ipso Regno eo videlicet quod die certa per dictum Gubernatorem prefixa idem pupillus vel aliquis alius loco sui coram eo cum equo et armis quem facere tenetur pro priuilegio supradicto curauit minime comparere pro monstra faciendã suam protulerit sentenciam seu declaracionem per quam pronunciauit eundem pupillum vt lesum adicto mandato debe in integrum restitui et reduci in eodem statu in quo erat ante uam prefatum mandatum a di to olim Gubernatore emanasset. Quam sentenciam seu declarationem tam ipse tutor quam fisci procurator qui partem facere dicebantur in ea causa emologarunt continuo et aprobarunt idcirco nobis ex parte dicti Domini Regis et auctoritate officij quo fungimur dicimus et mandamus quare dictum Egidium filium et heredem sepefati Egidij de columbarijs dicto priuilegio militari libere uti decetero permitatis prout ante dictum mandatum vti fuerat assuetus ipso mandato quod per presentem reuocandum dicimus in aliquo non obstante Et nichilominus restituatis eidem pupillo seu predicto eius tutori pignora siquis ab eo accepistis pro contribucione aliqua ad quam non teneatur vigore priuilegij memorati. Dat in ciuitate Majoricarum quarto Idus junij anno Domini Millesimo CCC.ºxi. quinto. —vidit .J.

ARX. HIST. DE MALLORCA.—*Lib. de Lletres Comunes* de 1345, n.º 6, fol 32 v.

CLXX

(1356)

Cédula del Rei Pere IV concedint proroga a Jaume i Gabriel Romeu i Joan Descolomers inculpats de la mort d'En Gil Garcia (tots habitants d'Artà) perquè puguin presentar persones en defensa de llurs persones i béns.

Pro Jacobo et Gabriele romei et Johanne de colombers de Artano.

Die lune xxij augusti anno anatiuitate Domini M.^oCCC^olvj. Comparens in presenti curie Petrus venrelli nott. vt persona coniuncta infrascriptorum presentauit quandam nostram Regiam tenoris et continentie subsequentis.

Nos Petrus Dei gratia Rex Aragonum etc. Considerantes vos fideles nostros Jacobum romei et Gabrielem romei et Johannem de colombers habitatores loci siue parrochie de Artano fore delatos siue inculpatos de morte perpetrata in persona Egidij garcie de dicta parrochia et propterea banitos fuisse a Regno et insulis Majoricarum congitantes etiam iuxta consuetudinem siue statum ciuitatis jamdicte fore ordinatum in dicta ciuitate quod si aliquis de aliqua morte fuerit inculpatum et per consequens tam propter elapsam temporis vnus anni et unius diei quod propter eius absenciam concessus seu pro confesso habitus de eadem debet amitere bona sua quia propterea nostro erario sunt confiscanda quando ne propter elapsam temporis seu absenciam vestri bona vestra durante tempore superius declarato amitere valeatis nec nostro erario modo aliquo possint confiscari tenore presentis jamdictum temporis vobis prefixum seu datum ad representandum vos ipsius coram nostris officialibus racione predicta durante presente viagio et postea quod unum mensem ex quando remeaveritis cum presenti hostolio ambas partes diutius prorogandum mandantes quod hanc eandem gubernatoris vicario ciuitatis et Regni Majoricarum vicario forensi Majoricarum aliisque officialibus nostris vel eorum locumtenentibus presentibus et futuris quod prorogacionem nostram huius firmant habeant et obseruent et faciant ab alijs racione in cuius rei testimonium presentem fieri iussimus nostro secreto sigilio munitam. Dat. in Caucho libero xij junij anno anatiuitate Domini M.^oCCC^olvj.—Exp. pinosi.

ARX. HIST. DE MALLORCA. — *Lib. de Cèdules Reials* de 1355-56, fol 79.

CLXXI

(1359)

Qüestió entre En Gil Descolomers i son nebot N'Antoni Ses Egleies sobre certa quantitat de que pretén aquest ésser acreedor com a fill de Joaneta Descolomers germana de dit Gil.

Lo Governador etc.

Al amat la batle de arta o a son lochtinent saluts e dileccio. Hauem entes per en Guill Descolomers del vostre batliu que entre ell de vna part e Nanthoni ses esgleyas fill e hereu den Phalip ses esgleyas quondam delaltre part deuant lo honrat veguer de la ciutat es moguda questió per raho de l. lbs. de manuts les quals lo dit Anthoni afferme aquell Guil a ell esser tengut e deure per raho de prouisio per lo dit pare seu donade e prestada ana Johanete germana del dit guill per ij. anys saltra lo desus dit Guill lo contrari affermant allegant apague daquelles no esser tengut con ja lo dit Anthoni ses esgleyes sia enaquelles l. lbs. plenerament satisfet per en Ramon descolomers entemps que ere tudor del dit Gil segons aferme apar clarament per los comptes retuts per lo dit R. tudor e lo desusdit Gil a nos sia recorregut soplicant que sobre les dites coses volguesen a ell proueir de remey couinent en altre manera que les dites l. lbs. per lo dit Ramon des Colombers en nom de susdit donades e pagades al dit Phalip de mentres que viuia per prouisio de la dita Johaneta deguessen a ell retre e restituir per lo dit Ramon des colombers a aquell desseruei o mostrat per autentiques escriptures o legitimes prones aquelles l. lbr. hauer pagades al dit Phalip per la dita rao, E nos la dita suplicacio benignament rebuda ab la present vos manam que citat primerament lo dit Ramon des colombers e oides lurs raons les quals sobre les dites coses volra dar e allagar per son drets si trobarets per cartes albarans o altres scriptures lo dit Felip ses esgleyes en temps que viuia o lo dit Anthoni fill e hereu daquell les dites l. lbrs. que per lo dit Ramon des colombers ens sos comptes se diu hauer pagades al dessusdits Felip de les dites scriptures degats ab letre vostre closa e segelada remetre copia o traslat al dit honrat uaguer de la ciutat per tal que sobre la dita questio puscha fer justicia a les dites parts spatxada, en altre manera si lo dit Ramon alcuna scriptura autentica que plena fe puscha esse

alunda en juy no podra mostrar que lo dit Felip ses esgleyes o Anthoni fill e hereu daquell hauer haudes les dites l. lhrs. per la dita rao ens manam vos que de present sobre asso fassats a les dites parts compliment de justicia breuement e de pla e asso per res encontrari no mudets. Datt, Maioricis xvj die octobris. Anno anatiuitate Domini M.º CCCºlo nono.—vidit G

ARX. HIST. DE MALLORCA.—*Lib. de Lletres Comunes* de 1359, sens foliar.

CLXXII

(1365)

Document que acredita que en la referida data En Gil Descolomers exercia l'important càrrec de Capitá a guerra de Capdepera, un dels districtes militars de Mallorca que comprenia els termes d'Artá Capdepera i Santa Margarida, abarcant la costa marítima des d'Alcúdia a Manacor.

Lo portant veus etc.

Al amat an Gili des colomers capita del cap dela pera saluts e dileccio. Hauem reebuda vna letra vostra per en Ramon custura del loch de Artha habitador a nos tremesa e aquella ben entesa graim vos molt so quens hauets fet saber e certificam vos que nos hauem sobre aquen prouehit per tal forma que no senterdrets per pagar con nos hauem ja scrit als lochs auos socorrents per aquella manera quens es stat de vigor. Datt, Maioricis xx die mensis decembris anno anatiuitate Domini MºCCCºlxº quinto (†) fuit sigillo anullo dicti gubernatori.

ARX. HIST. DE MALLORCA.—*Lib. de Lletres Comunes* de 1365, n.º 30, sens foliar.

CLXXIII

(1375)

Nafrats per En Gil Descolomers o la seva guàrdia dins l'heretat del mateix els germans Nicolau i Bartomeu Godany de l'illa de Menorca, demanen aquests indemnització pels danys i injúries rebu'es, proveïnt l'autoritat del Llochtinent se don translat de la demanda a dit Gil per ésser oït dins tres dies ell o son lilegítim procurador i de no respondre se procedirà com de dret sia faedor.

Arta.

Narnau serdo caualler lochtinent etc. al

amat lo batle del loch darta ho asson lochtinent saluts e dileccio. Deuant nos es comparegut en Ramon Sarth nott. de Mallorques e axi com aprocursor den Nicolau godany e Barthomeu goday. frares habitants de Manorcha los quals foren nafrats per en Gili descolomers e companya sua dins la sua possessio. E en scrits ans presentada vna demanda contra lo dit Gili en la qual li demana en nom que damunt tots dans e interessers pels son tenguts per raho e occasio de les dites nafres e encare cc lbsr. de reyls de Mallorques menuts als quals dites cc lbsr. estima la dita injuria per los dits frares reebuda segons que aquestes coses e altres largament son contengudes e expressades en la dita demanda de la qual en dita demanda dins les presents nos trameteren translat. Empero a vos deim eus manam que encontinent vistes les presents lo dit translat de la dita demanda dejats donar al dit Gili assignantli el que dins tres jorns dega a aquella auer respost ho li manets de part nostra que degue coustituir son legitim procurador justament ab lo qual lo dit Ramon sart pusque anantar e procehir. En altra manera si lo dit Gili a la dita demanda no responia ni alcun legitim procurador subre les dites coses coustituir no volia, Nos en lo dit fet procehiriem axi com de dret trobariem esser faedor. Dat, in ciuitate Maioricarum xxij die octobris anno a natiuitate Domini MºCCCºlxxº quinto.—vidit Jacobus.

ARX. HIST. DE MALLORCA.—*Lib. de Lletres Comunes* de 1375, n.º 41, sens foliar.

CLXXIV

(1399)

Manament fet per En Berenguer de Montagut, Governador de Mallorca, als batles de les viles d'Artá, terme on radicava la gran heretat dels Descolomers, i als de Manacor, Petra i Santa Margarida de Muro, confrontants amb la mateixa, aleshores propria de l'honrada dona Magdalena, muller de Guillem Moger, filla i sucesora del cavaller En Gil Descolomers, perque tothom qui haja o tenga bestiar dins les possessions de dita heretat los trega dins deu dies comptadors del que sia feta crida en les respectives viles, donant en cas con-

trari especials facultats als senyors d'aquelles possessions per encorralar i matar els bestiar externs que les aparega.

Arta Manacor Petra Santa Margarita de Muro.

En Berenguer de montegut etc. Als amats los batles d'Arta de Manacor de Petra e de Sancta Margarita de Muro o als lochtinents daquells salut e dileccio. Per en Guillem moge d'Arta marit de la dona Magdalena filla e hereva den Gili descolomers quondam es estat deuant nos proposat que molts dels habitants de vostres batliu confrontants en la marina e possessions que foren del dit Gili e ara son de la dita filla e hereua de molt temps ensa han tengut e tenen en la dita marina bous, vaques, porchs, cabres e altres bestiar, les quals bestiar per so com los senyors de qui son no han curat ne curen traure de la dita marina se son ensalvatgits entant que li devoren e li menguen les pestures, e los senyors dels dits bestiar per e sots color daquell bestiar entren souent en la dita marina dient es dupte que en lo dit bestiar non trasquen del bestiar del dit moge e de la muller daquell, perque suplicat a nos sobra asso esser per justicia prouehit a vos e cascun demes batles deim e manam sots pena de xxv que com requestes ne serets fassets fer crida cascun en vostre batliu que tot hom e tota persona qui haie o tenga bestiar alcun en la marina o possessions del dit Guillem moge e de la dona muller daquell, que dins deu jorns apres la dita crida comptadors haien tret o fet treure aquell bestiar de la dita marina e possessions, en altre manera que passats los dits deu dies nos donam licencia al dit Guillem moge que a massio del dit bestiar puxa aquell encorralar. E si fo saluatge e nos puxa encorralar quel puxa ausiure sens incorriment d'alcuna pena. E no res meyns que alcun veges entrat en la dita marina per encorralar lur bestiar sens licencia o voluntat del dit Guillem e asso sots pena de cent sols al fisc reyal aplicadors. Com lo dit Guillem sia apperellat dar e assignar los corrals la jornada o jornades que encorralar volran. Dat. en Mallorques a viij dies de mars del any MCCCxC nou.—vidit Jacobus.

ARX. HIST. DE MALLORCA.—*Lib. de Lletres Comunes* de 1399, n.º 74, sens foliar.

CLXXV

(1412)

La dona Magdalena Descolomers que vivia amb son fill Pere Mojer a l'alqueria de *Morel*, mudà de domicili en aquella data. N'Arnau Sureda, Ciutadà de Mallorca (Senyor de Sant Martí, oncle dels germans Antoni i Joan Sureda, gendres de l'esmentada dona Magdalena), creguent-se perjudicat pel desempar en que quedava l'alqueria susdita, en la que tenia nombroses guardes de bestiar que *pujaven a gran quantitat*, reclama perqué se posin guardes per conservar l'alberg de la possessió i els bestiar expressats en la proposta o demanda.

Arta.

En Pelay vnis etc. Al amat lo batle d'Arta o asson lochtinent salut e dileccio. Per part del honrat Arnau sureda ciutadà de Mallorca es estat dauant nos proposat que en Pere moge districtual vostre e la dona Magdalena mare sua los quals habitavan en la Alqueria o loch de *morell* han desemperat lo dit loch e mudat lur domicili en altre loch entant que lo dit loch de *morell* es romas ronech e sens guardia alcuna que guard l'alberch e los bestiar que hi son qui puguen a gran quantitat, en lo qual loch segons que diu lo dit Arnau ha MD ouelles e M cabres suas vltra moltes vaques e porchs que son en lo dit loch, les quals bestiar no poden en alcuna manera star sens guarda la qual cosa torna en evident dan del dit Arnau sureda e de molts altres creadors del dit pera moge segons que afferma. Empermordaço suplicats anos sobre les dites coses esser proueit de remey de justicia auos dehim e manam sots pena de xxv lbs. al fisc reyal aplicadores que con request saret per lo dit Arnau sureda o altres creadors del dit pere moge matats hun hom o dos en lo dit loch enguarda dell alberch e bestiar qui son per tal que sian conseruats als dits creadors o aquis pertanyara, si empero atrobarets que la dita alqueria sie romana ronegua segons que dit es tatxat a aquell o aquells salari o loguer compatent segons que per justicia atrobarets esser feedor daytant de temps com staran en la dita guarda. Dat. en Mallorques a xxij de setembre any MCCCC xij.—Vidit M. Sala.

ARX. HIST. DE MALLORCA.—*Lib. de Lletres Comunes* de 1412-1413, sens foliar.

CLXXVI

(1335)

Súplica al Rei Jaume III de Mallorca per En Jaume, En Gil i En Ramon Descolomers i les germanes d'En Nicolau Descolomers llur cosí, perquè se digni alçar el desterro que sofreix a Sevilla, al·legant aquelles les ajudes que de viure a Mallorca podria proporcionar-les donada la seva posició. Contesta el Rei demanant al Lloctinent de Mallorca prompta i clara informació

Idus madij anno Domini M.º Tricentesimo Tricesimo quinto.

Pro Nicholao de columbarijs,

Jacobus dei gratia Rex Maioricarum, Comes Rossilionis et Ceritanie ac Dominus Montispesulani. Dilecto Petro de pulcro castro militi domino ville longe locum nostrum tenenti in Regno Majoricarum. Salutem et dilectionem. Supplicationem nobis oblatam pro parte parentum et affinum Nicholai de columbarijs de Maioricis vobis mitimus presentibus interclusam mandantes vobis quatenus veritatem contentorum in dicta suplicationem simul cum intentum vestro vobis clare et large quancius poteritis per vestram litteram rescribatis. Dat. Perpiniani decimo Kalendas aprilis anno Domino M.º Tricentesimo Tricesimo Quinto.

Excellenti, Regie maiestati vestri Serenissimè Principis domini Jacobi Dei gratia Regis Maioricarum Comitis Rossilionis et Ceritanie et Domini Montispesulani. Humiliter suplicando significant Jacobus de columbarijs Egidius de columbarijs et Raymundus de columbarijs consanguineij Nicholai de columbarijs absentis a terra Maioricarum et Luciana vxor Jacobi Rocha quondam et Ffrancisca vxor Bernardi de cursano quondam et Caterina vxor Petri sa perayada quondam et Fferraria vxor Ffrancici correns omnes sorores dicti Nicholai de columbarijs absentis dicentes quod xvijº anni sunt fluxi et amplius quod dictus Nicholaus de columbarijs fuit accusatus et denunciatus curie vestre in Maioricis de morte que facta fuit de Petro pontironi in quadam alqueriam que est satis prope monasterium de Regali in causa ritxe et pro dicta morte dictus Nicholaus captus fuit et detentus in captione Regia per duos

annos et medium et nihil fuit probatum contra ipsum et licet etiam aliquid non inueniretur ipsum nisi quod in dicta brica fuerat vulneratus septem vulneribus ex quibus erant quinque mortalia fuit sentenciatus per officiales tunc Regios in Maioricis ad exilium perpetuum per tres diffinitiuas sentencias et in dicto exilio stetit et fuit per sexdecim annos vel circa et nunc etiam est, vnde Serenissime Princeps cum dictus Nicholaus homo vestre humilis que nunc ex dicto exilio moratur apud Xibiliam terram domini Regis Castelle et ut dicitur sicut persona bona et bone fame et satis habundans in diuitijs et tres ex dictis sororibus que vidue sunt filijs et filiabus honorate in tantum quod non habent vnde ipsas filias maritare possint et alijs filijs prouidere nisi cum adiutorio aliquorum amicorum suorum et spectent habere adiutorium a dicto Nicholao fratre earum si inter ipsas in Maioricis conuersabatur ideo omnes predicti nomine eorum et aliorum amicorum et affinium eorum et specialiter dicte sororis ex causa predicta humiliter supplicando genibus flexis in terra recurrunt ad vestram Regiam misericordiam quatenus amore Dei et intuitu pietatis dignetur vestra Regia misericordia gratiam sed indulgentiam facere dicto Nicholao absentis pro predictis et predictis suis amicis et affinibus in prescripta petentibus set ipse Nicholaus qui inculpabile fuit de predictis possit in Maioricis redere et stare ibi et in alis terris vestre Regie celsitudine subiectis ut dicte eius sorores simul cum eo et adiutorio eiusdem possint vitam earum sustentare maxime quia pro predictis ut dictum est extitit exul xvj annis vel circa et de hijs vestra Regia misericordia et clemencia cui proprium est subiectorum comodis mederi et quantum eidem possibile est qui cotidianis hominum peccatis semper ignosceret dignatur et penitenciam suscipere eorundem et ad meliorem statum eis deducte dignetur eis amore Dei et intuitu pietatis in predictis et circa predicta mederi atque prouidere.

ARX. HIST. DE MALLORCA.—*Lib. de Cèdules Reials* de 1332 a 36, fol 118.

JOSEP RAMIS D' AYREFLOR I SUREDA.

(Continuad)

DIETARI DEL DR FIOU

(1784)

Primer mars. Es vinguda la Criade de Serra Frau, ab una dona per Criade: he respost que ya tenia yo criade.

El germa de lamo Esteva Verd de Andraig meha aportat un flasco de Melvasia crua.

He entregat la Provisio del capella Noguera per el Pariatge.

6. No som estat a temps a la Visita, essent axi que estant devant case del rellotjer han tocat las onse.

La Mare Priora de Santa Catharina me ha enviat un pot de confitura, set cochs de bascuit moll estret y dotze dolsetas. Vuy a las deu del mati el Procurador Dameto me ha entregat la copia del pediment fiscal contra Christoval de Alba; essent axi que el dia 9 se ha de relatar.

He enviat a me Mare un mocador vell fi per ajonollador.

El Dr Bauza a las sinch de la tarde es vingut a mostrar el recurs fet a la Audiencia per el Dr Tries: he dit lo enseñas al Dr Bestard paraque respongues.

Respecta a que puch pensar que el Dr Sureda no vol entrar a informar, he fet vellade.

Margarita ha enviat un quarto de platet de confitura codofiat.

8. A las tres es vingut el Relador Vallespir a recullir la relacio de Christoval de Alba; y ab ell el Procurador Dameto dientme que la sala volia que yo entras a informar.

Mati y tarde sens surtir de Case he arreglat el informe de Alba, clos a las 8.

10. Se ha comensat la Relacio de la causa criminal de Christoval de Alba.

11. Se ha concluit la Relacio susdita, he perorat tres quarts, y altres tants el fiscal.

Tota la tarde he empleade dictant a Sastre el pediment de agravis de liquidacio per D.^{na} Catharina Sureda forteza.

14. A mitx dia som anat a dar a me Mare los dias de Santa Florentina.

Tota la tarde fins a las 8 he empleade dictant al Barber Palou el extracte de lo que vatx perorar a favor de Alba.

15. Desde las 8 a las 12 he acabat de dictar el dit extracte a Palou.

A las dotze es vingut Cugullade y el fill de Vallespir y me han enseñat lo Auto publicat vuy y donat dia 13 en que se mane tornar la espase a dit.

Junta en la Universitat a las tres dos quarts a que ne assistit, y tambe Bestard; se ha llegit la carta del Bisbe Mallorquí Frare Francesch en Indias: mes se ha acordat que yo miras la orde citade per Lobo, y determinas si se havian de fer 24 parts per el repartiment dels cathedra-tichs. Mes se me ha diputat para que en la libreria ves ab el Diputat de la Ciutat Cave, si havia papers que fossen pertañents a la Ciutat.

16. El escriba del Acuerdo Onofre Gomi-la a las 8 del mati es vingut en me Case, y me ha dit, que ahir dilluns, havia resolt el Acuerdo, que los Advocats anant a informar vestisen ab la formalidad de golilla.

A la tarde som anat a las 4 a case del Marques del Raguer, y li he dit encontrarme ab orde per instaurar la causa sobre ab intestat: ha respost ves al Dr March, y que vendria a be lo resolguesem per yo quedar be.

Tocade Ave Maria he tingut junta de Advocats del Collegi y los he donat compte del Auto de la Audiencia sobre precissar a dur golilla.

He comprat coranta dues canes que son 4 pesas de animadillo blanch a 10 sous la cana; y he entregat luego las 21 lliures de valor.

18. A las onze en punt som anat al Astillero y he perlat al Ex.^m Barcelo paraque se interesas a que no penjasen a Christofol de Alba Mariner.

Surtint del Astillero he sabut que havien llegit la sentencia de forca a Christofol de Alba ab la clausula, y se execute.

A la tarde he tingut la junta de Frontera, Cave, Espinosa, Cortes, Fornari: se ha examinat a Capo fill del Metja; y es estat nemine discrepante. I fas nota que para votar he fet fer billets de llettras A. y R. estampades y he com-

prat dues Canastretas de Barcelona que han costat 5 sous per Urnas.

Despres som anat a la Preso per seber la resignacio del sentenciat; la que va trobar molt conforme.

19. La nit de este dia a las 10 se es trobat mort de Puñalade a el fill del Dr Auli, junt al portal de la Universitat vella.

20. A la una y mitja han penjat a Christoval de Alba en las forcas novas del Mercat: lo han enterrat en el Carme.

He cobrat per ma de el Escriva substitut del Pariatge 6 lliures 13 sous 4 diners per salari de Provisio entre el capella Barthomeu Noguera y un home de Andraig arrendador que fonch seu.

25. El P. Conrer de Cartoxa me ha enviat un paner de teronges y un coch.

He despachat el correu que sen va dema: en que he escrit a Serra, Bellard, D.^{na} Cathalina y Condesa.

Barthomeu Ripoll ha enviat un Covonet de Teronges novellas.

28. A las 8 del mati es vingut el Dr March y havem conferenciat sobre la liquidacio del forn de la Pescateria per el interes del hospital.

A mitx dia som anat a case de Me mare; y no haventla trobade, he parlat ab francina Criade a la que he promes que yo li afegiria los 20 sous de soldade.

A las 3 de la tarde som estat a la Junta de la germandat de Sant Francesch en que se ha donat posesori al nou Ministre laic D.^{na} Pedro Gual y Barco. Mes se ha perlat sobre la germandat del hospital per haver caigut el cel ras, y se me ha comisionat a mi y Muntaner.

La matexa tarde estant predicant he parlat dins la resacristia ab el Dr Bauza Vicari de Santa Eulalia sobre lo de Sant Geroni, que me havia encomenat me germane: y ha respost que are seria escandol no admetrer a la Cañellas y que el Bisbe sen rigue (etc).

3 *Abril*. Lamon Pera Juan Esteva de Andraix me ha regalat tres pexos Rafels.

Som anat surtint de la Visita a case de me Mare; y he trobat en taule la Neboda y Nebot del capella Bordils de Felanitx.

A las Ave Marias, he tingut Junta de el Collegi. Se ha llegit el Auto de la Audiencia sobre precisar a aportar golillat; mes se ha llegit el informe del Thesorer sobre el sou de las firmas; se ha suspes Resolucio.

4. Antes de vespres me Mare, Llorens y

nebots de Bordils pre de Felanitx son vinguts a veurer la case que habito; los he donat dos rollos grosos y 3 teronges.

He fet aportar al hort al bufetet alt vuitavat, que Llorens envia ahir a nit.

5. A la proceso dels Capuchins he aportat Vara ab el Dr Cave: he tingut al hort la Tia Catharina Ana; y se es escusade de venir la Jutgesa per indisposta: han pujat tambe el Alcait i altres.

He comprat una Pague famella per deu pesetas en Plate.

6. dimars Sant. A las deu del mati som anat a la Audiencia de la Llonge per provehir ab los Consols una peticio de Miserol.

A las 3 de la tarde son vinguts a mon estudi el Relador Fluxa, Frontera y Roca per concordar el fet del Port.

He enviat al Hospital general un Pollastre que costa vuit sous del qual faltave coll y alas.

Despres som anat a casa del Marques de Vilafranca, ahont havem perlat dela compra de Cases de Sureda.

8. Del Marques Pueyo un molto sull blanch.

He enviat a Sant Francesch per el monument el siri matex de la Candelaria.

He donat per rollos al fill major del esculptor 2 sous, y a las ninas de Elena los he fet pesar confits per 2 sous 4 diners.

Som anat a la tarde a visitar iglesias ab Llorens y Miquel Dols Pre.

Maleta es vinguda al mati ab la Xavega de botxa; diven sen va el Comendant.

He rebut del Marquel del Pla del Carme un molto gros bó: dat 3 sous.

10. De Santa Catherina de Sena la Mare Priora envia afella negra: dat 2 sous.

He fet billet al Sacrista del Carme de 20 Misas pro Anima del Dr Cervera.

Som anat a donar las festas a Santa Catharina i altres benefactors.

11. Del Carme aporta el P. Agustí Procurador de la Advocacio, que son 9 lliures 1 sou 4 diners: misa 6 sous.

He dictat a Valles notari en mon estudi a las 9 del mati, la resposta que ha de donar el Marques a Fortesa.

He enviat a Margarita me germane dues panades de Bonaventura y dos flaons y dues limones grosas.

16. El fill de Elena es vingut: dat Pera confitada y tres taronges.

Som anat al mati al hospital per veurer la obra de la germandat.

A la tarde es vingut el Dr Sureda a perlar sobre venda de las suas Cases al Marques Sureda.

Poch despres es vingut dit Marques, y li he donat noticia del acuerdo del dit D.^r y de que faria la planta de la nova.

20. He pagat per D.^{na} Catharina a Pera Joseph Moya vint y sis lliures cumpliment de 4 anys de cens de las Religiosas de Junqueras.

Som anat a donar la enhora bona del Mascle a case de D.ⁿ Phelip Fuster.

Catharina de Valldemosa es vingude antes de dïnar: ha aportat 36 dolsas bescuit.

El P. Prior de la Cartuxa me ha empeñat paraque mon onclo declar el indulto a Alonso Rodríguez refugiat a Cartuxa.

El P. Genestar Dominic me ha empeñat paraque se compongue el Plet de D.ⁿ Pedro Veri ab Santa Catharina vestint a ne Mage.

21. Som anat a case de Bestard a ferli in-sinuacio para la representacio sobre golilla.

Som anat a case de mon Onclo a empeñar-lo per la recomendacio del P. Prior.

A la tarde he tingut junta en mon estudi ab el Dr Cave y tres capellans de Sant Jaume contra el Rector.

22. Me germane de Santa Catharina envia dins un Plat dues llesques de Pape y 4 buñols de vent.

He entregat a el criat de D. Juan Bisquerra el llibre del Dr Puigserver Pre. de Actes sobre el hort que are es dels Capuchins.

Som anat ab Borrás y Serra a veurer la obra de la Germandat del Hospital.

El P. Prior de Cartoxa em regale una coca de juaverd y dolsas dins un platet.

24. He assistit a las 8 del mati a la lli-so de punts petita que ha dit Juanot Mir y Noguera sobre la lley *si minor 24, D. de Minoribus*: Propina, 15 sous 10 diners.

Es vingut ab el vaxell lo altre batalló de Suisos al mati: a la tarde sen va llaud.

25. El Dr Mulet pre. de Sant Jaume al mati me ha entregat 48 sous per la junta del dia 21. Y despres de mitx dia he tingut a este y los dos archivers.

He enviat dinar de tot a Margarita Monje respecta a ser estat el vel de Cañellas.

A la tarde som anat a perlar ab la Mare Priora de Santa Catherina despres del Nove-nari; y li he entregat una retjola de xoquolate de lliura per estar sangrade me Germane.

Al mati he assistit a el dinar del Hospital dat per los germans, y a veurer la obra de la germandat.

He pagat per el meu visindari 17 lliures 7 sous.

Primer maig. Entrade de nit es estade la prova de las bombas a la part de llevant, y en tot eran 5 barcas.

Al mati es vingut expres de Barcelona; se diu haver pasat en 18 horas per mar y que ey ha treguas ab el Algeri.

2. diumenge. De bon mati he rebut per la maleta de ahir tarde, carte de la Contesa de Muntaner.

He posat el V. B. a la llista de Mestre Gaspar el qual ahir tarde acaba la obra del Hospital.

He assistit a la festa de me germana Maria Ignacia, ha oficiat el Sr Miquel Dols, y dos que ha buscat. Despres a la grade li he regalat un duro de dos Mons, y 4 llenques de carbesat de una lliura.

He perlat ab el Dr Contesti alla en la Plasetta de Sant Francesch (surtint de las conclusions de un fill Religios de Bestard) sobre lo assumpto deï Marques Pueyo y Conde Puig; y me ha dit que dema volia sangrarse; y que esperave un paper per poder deliberar sobre el assumpto: lo mateix sobre el benefici de los Peraires.

3. dilluns. No se ha fet la Proceso de benedicio de fruits per haver ploviscat tota la tarde.

Esta tarde son vinguts a mon estudi Pera Antoni del Cañar Oficial de Milicias y Pera Suau, a ferme a seber que el primer havia acordat casarse ab Catharina Suau: he respost estimave la atensio.

Margarita filla de Medo Vicensa al mati ha parit un mascle: baptisat Vicens.

5. El correu se es partit a la nit, y en ell el Comisari de Sant Francesch, y el Comenador de la Merse. y la Mestransa: les cartes que he enviades son una al Dr Gaspar Coll remententli los Papers per la representacio del Collegi.

6. Vuy demeti dia de Dijous infra octava de Santa Catharina se ha comensat la obra per la part del carrero, per Mestra Gaspar, major, Maño, y un allot: *Deus dirigat.*

Surtint de la Visita de carcel som anat a case del Dr Contesti, convaléscent de sangries, a perlar sobre el assumpto de Pueyo, Conde Puig.

A la tarde el P. Superior de la Misio ab el P. Garcia es vingut per demenarme volgues ser Arbitro per ell contra el Dr Verj.

9. A las set de la tarde he tingut junta del Collegi. Se han admes per companeros a los D. D. Sastre y Capo.

10. A las dotze es vingut el Secretari del Acuerdo a dirme que este havia remes a examen al Dr Rossello y Terres.

A la tarde com a Decano del Collegi he rebut el jurament a los dos Advocats admesos Capo y Sastre.

11. A las 4 de la tarde en mon estudi se ha examinat a el Dr March Rossello y Terres per los Drs Cave, Espinosa, Cortes, Bibiloni y yo: despres som anats a fer volta los 1, 3 y 4.

13. He despachat cartes per el llaud de Soller a los Advocats de Madrid, Valladolid, Granade y Barcelona.

El Onclo frare de la Merse es vingut al mati a convidar per la festa de la Beata y ha bereinat de xoquolate y coca.

14. A la tarde es estat el Tedeum a la Merse per la dita beatificacio de la B. Maria Ana de Jesus; ha entonat el Bisbe y ab las Comunitats de Religiosos son surtits per devant los Trinitaris y carrer de Sant Miquel.

Esta tarde he tingut el disgust de haver el Coronel donat un Auto en la Causa de D.ⁿ Antoni Togores dias ha: luego he donat un Auto en que em separ de son conexament.

15. Al mati es estade la primera festa en la Merse: ha assistit la ciutat y el Capitol en forma, y el Bisbe ha fet de Pontifical, pero no ey ha hagut Sermo. Llorens envia la escaparate de Montserrat.

La tarde de este dia han comensat los tencats al Hospital: y tinch entes que un brau maleit es surtit, y fins al born no lo han pogut agafar.

Esta matexa el Bisba ha beneit en el Moll los 36 llanxons del Capita Antoni.

16. Es estade la segona festa a la Merse: ha predicat el Rector de Andraig Obrador: ha durat 3 quarts ultra la Ave Maria.

Lamo Masia Esteva Verd de Andraitx ha aportat un borrarxello de vi blanch mollar.

17. Es estade la tercera festa a la Merse, ha predicat el Dr Binimelis Ayo del Nebot del Bisbe: ha oficiat el Canonge Sard, Ministre Canonge Ferrer, y ahir este digue la Misa y aquel lo Evangeli: ey ha haguda Corona a la nit solemnissima.

18. La matinade de aquest dia dimars a la una se es posat a la vela el gomboi de barcas canoneras que son 36 y el Capita Antoni Barceló per anar a Cartagena.

19. Despres de oida la Misa de mitx dia som anat a Case de me Mare y li he entregat las 20 lliures de la tersa de aliments, que son 12 durets marca F. paseta realets y malla de un sou.

El matex mati era estat en me Case el Dr Bernat Contesti per lo assumpto del Marques Pueyo y despres a la tarde es vingut dit Marques y li he manifestat el medi del ajust: y li he regalat una nomina y cedula.

He pagats dos durets en or a Juan Buñosa per 4 mocadors vermeis.

25. Vuy demeti dia de Dimars se ha comensat la obra del enfront y se va fent bastiment.

Venen a la tarde las 4 galeras de Malta.

En case es vingut un Pago que molts de dias ha va perdut, y se creu ser del Comendant.

28. He pagat 24 sous per la compulsa o copia del expedient de D.ⁿ Joseph Cugullade sobre ceñir espase: dech recobrar esta partida del thesorero del Collegi de Advocats.

29. Son vingudes a la tarde Dotze barcas entre grosas y mes petitas Napolitanes.

31. He pagat a Barthomeu genra de Vicensa dues lliures a compta del pedreny del balcó.

A la tarde ha fet la entrada per la Porta de Jesus el Sor Comendant Cifuentes; havent desembarcat el mati ab lo Correu en Soller: no han disparat los bastions; y es anat a posar en Case del Marques de Sollerich; venian sols Cifuentes y Villalba que sen ha de anar; y 36 calesas.

Tambe es vingut per terra desde Soller el canonge Torrens.

He regalat a me Mare 5 lliures dins una paperina que son tres durets y tresetas, que li he entregat en el carrer den Morey a la tarde per haverlasme demenat el mati.

5 juny. A la tarde he tingut Junta del Collegi. Se han abonat las provas del Doctor March Rossello.

6. A las 4 de la tarde ha prestat el solit jurament el dit Dr Rosello en me Case y queda incorporat en el Collegi.

9. A las 8 del mati he assistit fent cap a un grau de Theologia que se ha conferit a Don Francesch Xavier Gali, pre. cathala.

Este mati es surtit el Decret de la Audiencia paraque el Dr Ferragut pach el salari de las liquidacions de Berard, y esto de resultas de un pediment a nom de D.ⁿ Geroni Berard que vatx corregir.

11. He assistit fent cap a dos Graus de Theologia conferits a Cathalans, Francesch Frigola, Pre y Antonino Llubra Pre.

12. He assistit fent cap a dos graus de Theologia conferits el mati a D.ⁿ Joseph Rosei y a la tarde a D.ⁿ Ramon Puigsellenchs.

14. He assistit fent cap a un grau de Theologia que se ha conferit a Antoni Fabrer Dia-ca Seminarista.

Un home de felanitx casat ab la Muda me ha regalat una Pague vella; li he fet guisar dinar y lo he fet content.

17. A la tarde son vinguts el Dr Frontera y Dr Fornari y havem resolt la pretensio de uns censalistas contra el convent del Carme.

He sabut que Llorens se era sangrat per plenitut.

18. He assistit fent cap a un grau de Theologia que se ha conferit a Jordi Guiscafre, Dia-ca Seminarista.

19. He assistit fent cap a las 8 del mati a un grau de Theologia conferit a Joseph Ferrer Juan, Vicari de Sant Jaume.

D.ⁿ Ignaci Ferrandell es vingut y me ha donat noticia de haver perdut la causa sobre el fideicomis de Fortuny.

20. Este mati a las 6 he sabut que a las 12 de la nit pasada han combregat a mon onclo Antoni Serra; som anat a visitar-lo tres voltas.

22. Al mati he visitat a mon Onclo dos voltas; I intermediament som anat a case del Conde de Ayamans, y a las del Marques de Vilafranca y de Bellpuig a fi de la interinidad.

He comprat una lliura de tabach de potet ha costat 3 lliures 2 sous 7 diners.

He pagat a el Patro Geroni Ribera trenta pesas de 8 dich 34 lliures.

He enviat a dir per el Sor Miquel a el Dr Ferragut a la tarde si em volia entregar las 250 lliuras salvo de las liquidacions de Berard; y la resposta es estat venir a dirme que si lo peño-rava faria relacio *de non sunt bona*.

25. D.ⁿ Antoni Serra mon onclo es mort a las deu de la nit de este dia; yo present.

26. El mati de este dia som anat a case del Sr Comendant a entregarli una relacio de merits per la interinidad.

A las 8 del mati ey ha hagut un grau de

Theologia en la Universitat de Francesch Solivellas, Pre. No he assistit.

A las 7 dos quarts de la tarde es estat el enterro de mon Onclo Serra: y he fet la funcio de Decano en abaxar el cadaver.

27 Diumenge. A las 9 del mati es estat el ofici cos present en Sant Francesch; he assistit per Decano y seguidament som anat a oferirme a la Case.

El Rector de la Universitat D.ⁿ Francesch Togores es vingut el mati a aconsolar: ha vist la Case.

Son vinguts a ferme visitas mos cosins fills de Barthomeu Estade, que ahir demeti entran Seminaristes.

29. Son vinguts a convidar per la festa del Call los Cavallers joves Eulesa y Berard; ab sos Mestras: los he enseñat la Case.

30. Ha oficiat a la festa de la Ciutat el Canonge Lobo y Togores francisca: ha predicat el Dr Barbari Pre.

A la tarde he assistit a el grau de Theologia que se ha conferit a Pera Roig y Mut: subdiaca Collegial. Padri el Dr Mulet.

El *quamquam* es estat molt ordinari. Propina 4 sous: tinch tambe la de Sindich.

Primer juliol dijous. A la festa del Call ha oficiat el Canonge Lobo y el Canonge Ferrer: ha predicat Binimelis.

4. He cobrat de Bernat flux arrendador del hort prop lo Olivar 15 lliuras per la tersa.

A las 9 del mati som estat en case del Canonge Juan Callar y no haventlo trobat som anat a lo Archiu, ahont present Salva Pre y Dr Colom li he tornat la resposta de convenir Ferrandell a la quitacio de las 16 quarteras blat per 1.000 lliuras netas.

A la tarde he entregat el Proce a Rossello Notari per fer lo acte present Salva.

7. Som anat a Case de Ferrandell ab Salvá Pre y Rossello Notari ahont a las 9 del mati som estat testimoni del acte de transaccio entre dit Ferrandell y D.ⁿ Juan Callar sobre 12 quarteras blat que se han extinguit per mil lliuras que reb.

Despres som anat al hort a dispondre lo corresponent per las festas de Beatificacio.

A la tarde es vingut el Sr Salva Pre y me ha entregat dues dobles de vint antigas de cordo per emplearlas.

10. A la tarde es estat el Tedeum dels Capuchins per comens de las festas de Beatificacio de F. Llorens de brindis: a la nit se ha

repicat y en el terradet ey ha haguts musichs suizcs.

11. Ha predicat a la esta dels Capuchins el Canonge Lobo, y ha oficiat D.ⁿ Antoni Puig.

Entrade de nit ey ha hagut Corona siri cade frare capuchi, molts de pareis de Atxes, y som anat derrera ab el Dr Cave ab atxa que regal.

12. A los Capuchins ha predicat el Dr Barcelo Rector.

A las 4 de la tarde fent cap he assistit a un grau de Theologia, que se ha conferit a Sebastia Mates Vicari de Santa Maria del Pi de Barcelona.

13. El P. Matheu Visitador de la germenat de Capuchins es vingut a convidar per la corona.

14. A las 8 del mati fent cap he assistit a un grau de Theologia que se ha conferit a Felix Riera, Pre. Vicari de Sant Jaume de Barcelona.

Despres som anat a Case de Bonaventura a darli el dia: he pres bolado no mes.

A las 4 de la tarde som anat a case del Regent a enseñarli las lletres del Real Consell de 21 Juny que se llegiren en la Junta de ahir, sobre asiento dels Advocats.

Esta tarde ey havia de haver Corona de germans dels Capuchins: se ha suspes y parex ser de orde del Bisbe.

El Prior del Carme me ha enviat una tortade de plat de Polla y 12 buñols.

16. Som anat a berenar en el Carme. A la nit som anat al refresch en case del Marques del Pla del Carme.

17. A las 8 del mati fent cap som assistit a un grau de Theologia conferit a Joseph Munt y Guillo, Pre. Cathala.

Despres som anat a case del Dr March; y me ha dit que no necesitave Enrich de escriptura, y que mantendria la paraule a mi dade que li assistiria ab dos reals vello diaris.

19. Se ha fet present en el Real Acuerdo de dilluns la Real Provisio del Consell en que se mane inform sobre lo de asientos.

Som anat a dinar a la Case de la Misio, ahont tambe han dinat diferents Cavallers.

24. He assistit fent cap a un grau de Theologia conferit a Antoni Mugnerot, Diaca seminarista.

25. He pagat a Mestre Gaspar Palmer Major la llista de feina 11 lliures 4 diners y al guixer per 3 quarteras guix 15 sous.

He pagat 6 lliures 13 sous 4 diners valor del oli cremat en los 4 vespres de las festas dels Capuchins en el Carrer: ultra dit oli y vi vatx gastar 3 lliures sucresponjat y 2 lliuras bascuit menut y la atxa de 4 blens per anar a la Corona.

27. El Dr Contesti es vingut al mati y havem concordat que el lluisme de Desbach se partis en tres parts, una per el Conje Puig, altre per Pueyo, altre per Dameto.

El P. Conrer de Cartoxa me ha enviat un paneret de pomes vermeyas: dat 6 diners.

He enviat un Pollastre dels veis a Sor Maria Ignaci sangrade de ahir.

28. El D.^{or} Pera Ramis es vingut proseguint la revisio de las liquidacions.

Es vingut a la tarde el Dr Gabriel Verd y me ha dat noticia estar firmade la escriptura ab el Superior de la Misio en que quedan elegits Arbitros Roca, Clar y tercer yo.

Este mati se es casat en el Socos dit D.^{or} Clar.

30. El mati de este dia son vinguts a mos estudis los dos Consuls Vich y Fonticheli y los dos Defenedors Marcel y Montserrat ab el Dr Cave, y havem acordat lo que se ha de informar a el Comendant sobre el memorial de Bossa.

A la tarde som anat a donar la benvingude a D.ⁿ Nicolau Campaner Alcait de Oriola, vingut ab una barca a las Deu del mati.

Se ha posat baitx de la pedra viva del Portal nou a la part de la Portella una Creu de ferro.

Primer Agost Diumenge. Cirer Administrador del tabach mor a las 10 del mati de mal de orina o pedra.

He dictat la instruccio per el Sargent de Inca sobre la escopetade de Mairata que me ha carregat el Major este mati.

He dictat a Salva Pre. present D.ⁿ Juan Callar la peticio contra el Bidel actual y veu la Case.

4. He entregat al xoquolater de junt la Curia dels Canonges sis lliures de xoquolate de retjola del Rector per beretar.

He cobrat de D.ⁿ Miquel Rossifol 50 lliures a compta de las 120 lliures que em corresponé per salari de liquidacio de Contestins que vatx firmar antes de Nadal.

Me germana de Santa Catharina per ma de la Criade de Case de me Mare envia una olleta de escudella dolsa.

A la tarde es vingut el Dr Pera Ramis a tractar sobre la revisio de las liquidacions de Son Claret.

El mati de este dia se ha posat la primera pedra del Portal esto es la altre branca a la part de Comasema; batx de ella he posat una creveta ab vidrets embutits de reliquias; y tambe una Mare de Deu del Pilar de llauto y una creu de Montserrat (etc.).

7. El xoquolater de Cort qui esta junt la Curia dels Canonges me ha aportat la primera cuita de xoquolate; val 10 lliures, 5 sous 6 diners.

Se ha acabat ab la clau el Portal de la entrada (en nom de Sant Cayetano) y a la part de Marti a llivell de la penultima pedra se ha trobat una piqueta de Santagni ab dos forats y canonades, al pareixer era muntant o compartiment de aguas.

9. El cirugia de Suizos y el caputchi capella del Regiment son vinguts a veurer la Case y los he convidat per dia de Sant Joaquim.

A la tarde es vingut el Dr Pera Ramis y havem conferit sobre que per el entrego de part de Son Claret, se fase estimacio.

De part del Conde Puig se me ha tornat la resposta de convenir en pendrer el ters del lluisse de Desbach.

10. Han ubert la Porta dita la Portella al mati, per proseguir la obra de la Murade.

He pagat al courier Dotze pesetas en Plate per valor de sis poms per los tres balcons nous: pesen 4 lliures dues unses.

14. Ha comprovat Canals la lliso de punts que li entregui ahir sobre la lley 45 *de usu-fructis*.

La tarde de este dia se han acabat de llevar tots los bastiments del carrer, puis ahir ya se posaren las Portas majors.

18. He enviat a me Mare un Paner de figas de Moro: son las primeras duitas en Case.

He dictat a Planes Escriba la representacio del Coronell en assumpto de los profugos per dirigir ab los dos expedients que demane originals el Consell.

He compost a un Miliciano Sabater que viu carrer del Socos porque estiga ab sa Muller, casats dia 4 de Juliol.

He pagat a Vestra Palerm ferrer a compte del ferro dels tres balcons 24 lliures 3 sous 5 diners.

He entregat a me Mare antes de dinar dins la sua quadre las 20 lliuras de la Mesade, estant

Llorens, y son 10 durets nous, 2 de fernando, una peseta vella, tres castellans, dos tresetas.

20. El fill del esculptor de la Pelleteria ha pintat la Capelleta o adornos a la Paret del carrer.

La Priora de Santa Magdalena envia una ccca molt grosa plane ab teyades de cuxot y carbasat: dat 3 sous.

Se ha ences ya el fanalet de la capelleta del carrer.

22. He tingut orquesta en Case de las sis a las 9 dels fills de Antoni ferrer Juanello, dos musichs Dragons y Rollani: han menjat casi tota la coca, concrets, bascuit, vi negre i blanch.

He dat pastilla y casque a les Donades de les Monjes y a el Conserje o Mayol.

He pagat a el Pintor fill del Sor Antoni Ferrer dos Durets en or, per compta de lo que pinta a la germandat del Hospital.

25. He assistit fent cap a un grau de Theologia conferit al cathala Josep Moner; es flaquet: Tambe al que se ha conferit al cathala Isidro Olivaro.

27. A las sinch de la tarde fent cap, he assistit a la Junta dels 4 claustros, en que se ha llegit la orde del Rey, que es la observancia dels 8 capitols que se envian a que deu arreglarse el Censor Regio Sr Fiscal.

La Priora de Santa Catherina me ha enviat un plat de Prunes negres y de Brocal: 6 diners.

He despedit a Pera Joseph Criat despres de haver dinat per haver surtit a la nit y tingut broma.

31. Al mati es vinguda una esquadra de 3 fragates de España un xabec y tres llanxons: en ella es vingut el fill, oficial, del Jutje Moscoso.

Primer septem. La Mare y la S.^{ra} del Metje Serra son vingudes a las dos a veurer la Case: han menjat figas de Moro y los he regalat sis Pomas.

A la tarde es estade la retractacio del Miliciano Lliteras del Carrer nou del Socos en mon estudi.

El Escriba de la Llonge me ha entregat 15 lliuras per salari del Decret de soltura de Arbona.

3. Son estades mati y tarde las oposicions de Medicina, a la Cathedra de Palou que mori: se ha conferit al fill del Metja Jordi: esent estats los opositors Rosello de Plase y Marroig.

El Coronell de Milicias sen es anat esta tarde a Lloseta.

6. Los Menestrals comensan a posar los

bastiments per axeubar la Case en que viu el Jutge.

Antes de ahir vatx pagar los dias que havia guañat Pera Joseph deduïts los 20 sous de senaia

Som anat a Case de D.ⁿ Francesch Togores paraque cantas la Misa el dia de la festa: y despres a Case del Canonge Bisquerra pero este se es escusat; y a la tarde en case del canonge D.ⁿ Antoni Puig el qual ha admes cantar el Evangeli

A las 4 de la tarde es vingut y ha romas en Case per criat Jaume Senoguera de ciutat: guañe de soldade un Duro per are.

7. A la tarde a las 5 he tingut Junta del Collegi, en que se han elegit per convidar a los DD. Bibiloni y Amer.

9. He tingut el disgust de haverme dit el Secretari del Collegi, que Bestard volia que les esquelas no se alterasen, si que fosen las matexas dels anys pasats.

10. A las onze del mati som anat ab Bauza Secretari a convidar al Sr Regent per la festa.

A la tarde se han repartit per el conserge las esquelas als Advocats; y aparte per el Mayol de la Universidat se han repartit las novas a las Señoras dels jutjes.

He pagat al sabater per ma de Vicensa un duret de or, per les sabates mias y de la Sr.^a.

He pagat al Barber Palou 6 sous per el treball de escriurer los noms a les esqueles.

11. A las 5 dos quarts han comensat las completas de la festa dels Advocats: a que han asistit el Sr. Regent, Lahoz Mon, Moscoso, fiscal, Xacon.

Al despedirse los Señors han manifestat los havia impacientat la Musica per llarge.

Inmediadament, me ha notificat el Secretari del Acuerdo hauer este manat que la catifa no excedis las cadires de los Señors y que antes de la cadira del Decano medias trast.

12. Som anat a combregar a Santa Eulalia ab V. Llopls.

Han oficiat D.ⁿ Francesch Togores, D.ⁿ Antoni Puig, y Dols Pre. ha predicat el D.^{or} Barthomeu Quetglès: Y han asistit los matexos Señors; acaba a las dotse y un quart.

13. Es estat el Aniversari: ha oficiat el Dr Mulet, el Mestra de Petits, y Dols Pre.

Se ha fet circulo en la Iglesia, se han repartit candeles, y a mi se me ha aportat en case una de una unsa.

A las 4 de la tarde se han fet en me Case las eleccions de oficials: Decano D.^{or} Bibiloni: Diputat 2.^{on} Dr Frontera. D.^r 3.er Dr Contestí, Zelador, Dr Espinosa, Thesorer, Dr Cave, Secretari, Dr Martorell; Advocats per pobres, Ballester, Clar, Mestre de practiques Pujals.

14. Som anat a donar la enhora bona a Bibiloni; y li he dit li enviaria la Arca.

Som anat a Santa Magdalena a donar la enhora bona a Sor Bennasser Priora elegida ahir demetí.

He treballat la tarde la defensa del soldat Suiz Joseph de Briñas: el oficial me ha donat un duret per el treball.

D. Antoni Ignaci Pueyo es vingut a la nit per informarse per estar avisat per asistir dema al Consei de guerra.

16. Se es partit a la nit el xabech correu y en ell D.ⁿ Manuel el Veinat y tambe el Sr Vallhonestá.

He pagat a Mestra Gaspar Palmer 5 lliures 8 sous per la llista de feina: mes al mitjaner per mitjans de mitjanade 32 sous.

Som anat a veurer a la tarde al Sr. Antoni Ferrer de tercianas y la maquina de trencar Cañum en Case del Dr. Contesti.

20. A la nit he enviat la arca a Case del Dr. Bibiloni he pagat als 4 bastaxos 12 sous: el Sr. Miquel ha acompanyat y el Criat ab lo fanal, y entrega la clau.

Me germane de Santa Catharina ha enviat a la nit del vel de Verina una olleta escudella dolsa, dos panades, una coca rellena, tortadeta y canseladilla: dat 3 sous.

Me Mare entre mitx dia y vespres es vingude a perlar sobre que Llorens la tracte mal de perales.

22. Es vingut el Dr. Pera Ramis per conferenciar sobre Son Claret.

He enviat a Sor Maria Ignacia la capse de tabach que ha costat 15 sous.

La Mare de Dols Pre, despres de dinar sen ha aportat mitja quartera xexa la de Santagni per ferne fideus.

25. He asistit fent cap a las 8 del mati a la Congregacio a un grau de Theologia conferit a Juan Arau Mas cathala. A la tarde a altre grau de Theologia conferit a Domingo Capdevila y Esperó cathala.

Inmediadament llevades las Mesas fent cap he asistit a la Junta en que se ha llegit la Carta del Rey de dia 1 en que demane rogativa per

el part de la Princesa: se ha acordat que serà dema a las 9 del mati.

26. He assistit fent cap a las 8 del mati a un grau de theologia conferit a Jaume Sord Boxase cathala.

Inmediadament llevades les Mesas, ey ha hagut Junta del col·legi de Medicina en que han volgut que yo en el meu lloch assistís com a sindich: es sobre graduar de Metje los cathalans que volen venir: he dit que si fan constar haver estudiat los anys que mane la constitucio en escola publica o sino Academia, que certific el Protomedich de Barcelona no trobare inconvenient.

Despres a las 9 dos quarts he assistit fent cap a la Rogativa en la Iglesia: Sagrament patent ha oficiat el Dr. Mulet y dos capellans Musica: vuy fa un any que se canta aquí la Misa en accio de gracia del part y el dia 3 sept. se havia fet la Rogativa.

He assistit a las 4 de la tarde en Case del Decano Bibiloni a los Examens dels Drs. Ferrá y Caneves que han quedat aprovats.

He enviat a Llorens la carta de mon germa Barthomeu escrita en Ferrara paraque la lliuja a me Mare.

27. A las 8 del mati fent cap he assistit a un grau de Theologia conferit al cathala Don Juan Bellvitjes Serra.

A la tarde fent cap he assistit a un grau de theologia conferit a el cathala D.ⁿ Thomás de Vila y Esparo.

29. Al matí he tingut un enfado gran, puis estant a la mia finestra, me ha dit la Jutjesa que no me hauria enviat el alquiler si hagues pensat que are no li fes el balco.

A las onze som anat a Case de Oleza, y me ha dit D.^{na} Mariana, que em faria pasar el diner.

A las 4 de la tarde es estada la rogativa de la Cathedral al hospital per la Princesa: he assistit y no arribaven a 8 los cavallers.

Primer octubre. Me germane Sor Maria Ignacia a la tarde me ha enviat a dir per el Escola major que estave sangrade, y que li envias una taronge: yo li he enviade una grosissima.

2. He enviat a Sor Maria Ignacia un Pollastre, y uua taronge mustia.

Vatx a la Misio y per estar malalt Garcias em comfes ab el cathala.

Es vingut el Secretari del Acuerdo y me ha dit, com esta ausent el Decano, que fes avisar el Col·legi per assistir a la Rogativa que se faria dimars, y acompanyar.

5. He assistit a la Rogativa per la Princesa a las deu en Sant Domingo, he acompanyat de anade y vingude a los Señors Regent, Hoz, Mon, Riega, Moscoso, Fiscal, Xacon: despres del ofici dels frares oratio.

6. El P. Prior de Cartoxa ha enviat un Platet de menjar blanch de San Bruno.

Me Mare entre mitx dia y vespres es vingude per congoxarse sobre lo mal que de paraula la tracta Llorens.

10. He entregat al farrer del carrer dels Paners per la ferramenta del balconet de la Custura dos durets en or.

He pagat per el meu Visindari publicat a 3 Mars al Dr. Espinosa 14 lliures 9 sous 2 diners.

12. A las nou del mati el criat de la Sr.ª Condesa de part del Sr. Conde de Togores, dins una basina de plate me ha regalat una came de vadella y dos trosos de carn crua, tot sera una lliura Dat 2 sous: es avuy el dia de San Zerafi

Despres som anat a la festa de los Dragons del Regiment del Rey a Sant Cayetano: ha predicat el capella del seu Regiment 3 quarts y 10 minuts.

13. El Dr. Pera Suau a las Deu del mati ha enviat a mon estudi el seu Criad fentme saber que ahir a la nit combregaren se tia Sor Catharina.

He assistit poch mes de las deu (sentat a cap de banch) a la Junta de Metjes que se ha tingut presidint el Sr. Rector, en que se han llegit los estatuts trebellats per direccio de la Academia que se intenta erigir de Practicas, ha menat el Sr. Rector que se pasasen al Dr. Mas, al Dr. Xacotot, y a mi com a Sindich paraque per 3 dias cade un exposasem los reparos que tinguensem a el assumpto.

Vuy a las 3 de la tarde es mort el P. Definidor Escarrer.

Vuy a la tarde se ha donat Posesori de mitx son gual a D.ⁿ Geroni Berard.

15. He cobrat de la Thesoreria 14 lliures 13 sous 4 diners per el lloguer de les cases del quarter: o mes ver las me ha aportat el Sr. Estaras Pre. y li he fet retenir per una Misa 5 sous 4 diners.

Lamon Esteva Verd de Andraig aporta un paner de calop per penjar.

He enviat a me Mare sis pomes grosas de la Capella.

17. Me Mare es vingude hora baxe a ferme visita, ha pres xoquolate.

D.ⁿ Pedro Veri demetinade es mort de gota li ha durat dos dias.

19. Som anat a la Universitat a dictar a los Estudiants, y he proseguit la materia de Beneficis.

He entregat a me Mare las vint lliures de la mesade y son 12 durets nous, una malla de un sou lo demes realets de nou doblers.

Catherina de Can Vei es vingude ab lo seu ninet y son onclo capella: ha aportat dins un mocador nous, pomas y codonys. Jo a un y altre hora baxe, los he donat refresch de Suresponjat y xoquolate.

20. La Mare Priora de Santa Magdalena Bennasser me ha enviat dotze enseimades, y vint y quatre panets de paste ferma: dat 4 sous.

21. Tota la tarde y la nit ha plogut y troant a ratos.

22. A las 8 del mati he assistit a las matriculas que se han donat als estudiants de lleis.

24, 25, 26. Estos dias sols son notables per haverlos empleat en treballar el informe contra de la Academia Medico Practica; y a la nit he enviat dit informe a D.ⁿ Francesch Torgores ab fecha del dia 24 octubre.

31. He enviat a Margarita Monje un bruyl oli comprat 5 sous 8 diners.

He empleat tota la tarde rebent la declaracio del cabo Vives de Pollensa pres. Escriva Pla.

Junta del Collegi de Medicina al mati, a que no he volgut assistir.

2 novembre. Som anat ab Llorens y Sor Miquel a Sant Miquel: este ha dit tres Misas; y per el ofici he entregat 21 sous: al poal 3 sous.

Despres som anat a Sant Francesch: he fet dir tres Misas dat 12 sous.

He empleat bona part de la tarde llegint papers que ha aportat el P. Superior de Misio y P. Company sobre el assumpto del Dr. Verd.

3. Som anat a Santa Magdalena a donar la enhorabona a Sor Juana Puig, per esser vingude ahir tarde la noticia de estar elegit Auditor de la Rota D.ⁿ Antoni Puig, y de alli som anat a case del dit y he dexat recado.

4. Som pujat al Archiu del Capitol antes del Te Deum y alli he llegit los dos actes fayents al censal fa la Universitat vella.

5. Se han notificat las lletras del Metropolitana a la tarde, a la Comunitat de Santa Catharina.

6. Antes de anar al mati a dictar a la Universitat som anat a llegir les lletras en copia al

confesor Dr. Pol; y surtint de la visita de Carcel som anat a Santa Catharina.

8. He assistit fent cap a las 3 dos quarts de la tarde en la Universitat a un grau de Theologia conferit a D.ⁿ Salvador cathala Pre.

Sor Sureda de Arta que ha de profesar de ma demeti me ha enviat Olleta de escudella, estel de Pa den Pou, Pastalonet, cor de Paste; estel de paste real, canseladilla y enseimade: dat al escola Major, un castella.

9. dimars He assistit a la profesio de Sor Sureda de Arta, en Santa Catharina; que li ha dat son onclo Dr.

Me ha regalat el germa Miliciano de dita Religiosa una tortade.

Som anat a punt de Vespres a la Preso y he perlat mes de una hora ab el Miliciano pres per la Audiencia sobre a cause de la mort de la Dona de Porreres, 18 mesos fa: tret de apartament dia 8.

He assistit fent cap a las 3 dos quarts a la Universitat a un grau de Theologia conferit al cathala Agusti Castello.

10. Boda de D.ⁿ Juan Antoni Savella ab la filla del Marques de Arianyi.

En la festa de San Avelino ha predicat el capella del Regiment del Rey.

Despres som pujat al Aposento del Proposit y me ha consultat sobre las 1600 lliures de renda de D.ª Maria Sales: he dit que mon parer era se partisen mitat a el Hospici y mitat a Sant Cayetano.

He assistit a la tarde a un grau de Theologia conferit a D.ⁿ Juan Coll, Pre. cathala. Propina 4 sous.

11. He assistit a la tarde fent cap a un grau de Theologia conferit a D.ⁿ Francesch Aymar Pre cathala.

Despres del grau som anat a Santa Catharina de Sena a donar la enhora bona a la Profesa Sor Sureda.

12. He assistit a las 3 dos quarts de la tarde fent cap a un grau de Theologia conferit a D.ⁿ Pelegri Alesan Pre.

He comprat un potet de tabach de lliura costa 3 lliuras 3 sous 2 diners.

He sabut que anit pasade de dins lo estudi del criat robaren la flasade y un llensol.

13. A la tarde he assistit fent cap a un grau de Theologia que se ha conferit a D.ⁿ Francesch Rius Pre.

Despres som anat a case del Coronell en que se ha posat en net el ofici que ha de passa r

el Coronell al Sr. Regent per reclamar a Juan Juan.

Me ha regalat el P. Albertí Dominic Onclo de la Mongeta Roca que ha de profesar dimars en Santa Catharina una tortadeta de plat de menjar, una casque farsida a modo de rollet y una formatjade de paste real.

14. He assistit fent cap a las 8 a un grau de Theologia conferit a D.ⁿ Salvador Vieta cathala.

15. He assistit a las 8 del mati a un grau de Theologia fent cap conferit a D.ⁿ Joseph Creus cathala.

Hora baxe el Sor Joseph Pau me ha entregat per fer las defensas el proces de Juan Gall frances sobre robo de 406 - 12 - 8 executat a 14 de Maig 84.

16. He assistit al vel negre de Sor Roca en Santa Catharina de Sena a las deu del mati.

He assistit desde las deu a la Junta del Collegi de lleis, en que ha intervingut el Dr Pujals, sobre formar la practica judiciaria; tambe ha assistit el Dr Amer, puis se pensave en elegir Secretari en lloch del Dr Martorell.

He regalat a me Mare una Polla cretade la millor per haver sabut no se era axicade per cadarn; y a mitx dia la he visitade.

18. A las deu del mati he assistit a la junta del Collegi de Advocats en que ha intervingut el Dr Pujals per lo de la Practica y se ha acordat que este y los diputats Frontera, Contesti, y Roca arreglen la Practica per presentar; y cada un se es adosat de un dels 4 capitols que yo he disposts. Seguidament despedit dit Pujals se ha pasat a votar secretari entre deu, y ha tingut nou vots el Dr Reyó.

He enviat per Vicensa a Sor Maria Ignacia me germane vuit megranes aubars.

20. A las 10 del mati he assistit a la Universidat a la junta de 4 collegis en que se ha llegit la carta del Rey del part de la Princesa: se ha resolt la accio de gracias dia 28.

Mes se ha llegit la carta de un de Girona graduat en Mallorca demenant que la Universidat acudesca al Consell; som estat del vot del P. M. Pasqual de que el interesat acudesca, y quant se demanera informe per el Consell obrara la Universidat. Es estat Bisquerra de contrari sentir.

Surtint de la Visita de Carcel he perlat llargament ab el Frances Gall pres.

21. diumenge. Este mati es estat en la Catedral el Tedeum per la Princesa, ha oficiat Canonge, y ha assistit el Bisbe al Tedeum.

A las tres de la tarde he assistit a la Junta de la germendat de Sant Francesch en que se han donat los sermons a un D.^r se han fet germans discrets, exactor y se ha resolt junta cade primer Diumenje de Mes.

Esta tarde es estade la funcio de la bolla aerea cami de Jesus: se es cremade.

22. He enviat a la dita Profesa per medi de me germane un potet de vidre ple de Mel clare de Ivisa per terciadas.

Som anat al mati a case del Dr Joseph Brotat a interesarlo paraque despache el Procés del Patro del Correu.

Som anat a la tarde a case de D.ⁿ Nicolau Campaner a repetirme a ses ordes: el qual se embarque a las 5.

27. Lamo Verd de Andraig me ha regalat dos mitjas brescas de mel.

Este dia per la nit he acabat las Defensas de Juan Gall frances en 8 fullas.

28. He assistit a la accio de gracias per el part de la Princesa en la Universidat; es vingut el Dr Bestard: ha oficiat el Dr Mulet, Musica y siri a cade un.

Primer Desembre. He pagat a Vicensa 18 sous, A Margarita 18 sous, a Jaume 33 sous. Ben entes que de estos me he retingut 3 sous a compta de la flasade.

A las 8 del mati ey ha hagut un grau de Theologia en la Universidat: no he assistit per mase demeti y fer mal temps: es de Pau Vidal Pre Vicari de Sant Nicolau.

A la nit es vingut el Nebod de Bordils Pre de felanix y dins un Paner ha duit un corp de tocino fresch, tres blancs de tela y demunt del Paner panses. Mes un paper de sefra; pesat es un quart y mitx.

6. A la tarde es estat el grau de Filosofia en el oratori de la Universidat de Serra Reus. També el de Theologia de Jaume Mas Vidal Subdiaca: no he assistit per ocupat ab el P. Marques: he sabut ser estat aquest en la iglesia ab exordi y quamquam del Lector Puigserver.

7. Junta en la Universidat a las deu del matí en que han assistit el Canonge Bisquerra y Canonge Lobo. Se ha llegit la representacio feta per Bisquerra en nom de la Universidat paraque el Consell declar que los graus de Mallorca pasen per tot. Mes se ha donat poder al Dr Feliu Collegial qui se es oferit pasar a Madrid a dit fi, ben entes que no ha de tenir ni pretenir salari algun ni altre emolument: sols si tendra la representacio que podra darli aquest

encarrech o nom de Procurador de la Universitat. Mes se ha proposat si seria a temps el llevar los quatre graus cuyo deposit integro se queda en la Arca: pero contra el meu vot y de los Misers y Metjas ha superat el parer del Canonge Lobo, a que han seguit los Theolecs y Bisquerra.

8. Es vingut a despedirse el P. Prior de Cartoxa para España: torn visita.

Es vingut a despedirse para Madrid el Barthomeu fill del Sr Juan Muntaner: li he donat poder Verbo.

9. En el portal de Sant Nicolau a la nit han robat el rellotje a la Xacon.

10. A la nit devant case de Moragues Canonge, se ha trebucat el cotxo del Marques de Bellpuig.

Llorens es vingut el mati y me ha entregat un sotacopa de plate mitjanser, y una palanqueta de plate, ab lo billet dei pes que son 28 unes tres octaves a rao de 32 sous 6 diners.

12. Al mati som anat a visitar el Marques de Bellpuig: No tinch en case convit per la prosessó de la tarde.

Despres de vespres es vingut Llorens y li he entregat dins una rudeta 46 lliures 2 sous 4 diners del valor de dita plate ab escutets de or: y mes 8 diners del pesar.

13. He rebut de los Señors Regidors del Hospital 12 lliuras 1 sou 9 diners per la reforma de la liquidacio de D.ⁿ Antoni Ballester, per ma del fill menor de Bonet Notari.

De igual partida que deu pagar D.ⁿ Juan Brondo tinch debitori del Sr Joseph Pou son Procurador.

14. Este mati he dictat al Emanuense de case de Forteza la declaracio que tinch de fer sobre Nobleza de dita case. Es vingut Juan Bujosa a las 3 de la tarde y me ha dit que Bonaventura desde ahir se estave malalt: som anat alla y esentse confesat, he vellat fins a las 12.

15. Al mati han sangrat a las 7 a Bonaventura a la tarde ha dispost en poder de Fonollar Notari present Bestard, sens haverme perlat cosa: A la nit lo han viaticat y esto ab cocho per causa del calabruç.

Lamon Vila del Rafal dels porchs envia dos galls capons.

17. Es mort Bonaventura Serra mon cuñat a las 9 de la nit. Las claus de la llibreria he fet las sen aportas el seu confesor Mestra de Novicis.

He firmat per mi y per los demes Marme-

sors el billet per la cera, y per las 500 Misas de la Cathedral, 200 de los Cayetanos, 200 de San Francisco de Paula, y sens billet diran en Sant Francesch.

18. Es estat lo enterro de Bonaventura oracio de las Animas y han servat dol la Tia Cathalina Ana ab me Mare y diferents Señoras.

La Mare Priora de Santa Magdalena envia una olla envernizada llet de Mellas.

19. El Sr Roca es vingut al mati a aconsolar y despres pasetja la case.

Al mati en la Universitat ey ha hagut un grau de Theologia de Marti Serra: no he assistit per cause del dol.

He cobrat de la taula per ma de Dols prelas 13 lliures 17 sous del salari de Cathedra.

La Medona del Moli de la font per ma de son fill Antoni aporta dos panerets un ab murtons, altre ab nous y 40 lliures.

El Ex.^m D.ⁿ Antoni Barcelo dona fondo ab la sua Balandra sola, a la tarde.

21. El Sor Miquel diu Misa a la capella, barena, y tambe dinen y sopen los de Bonaventura.

He enviat al metge Llabres per la conducta 6 lliures 10 diners.

El canonge Quadrado me ha fet visita y em demane las cases per llogar.

23. El Sor Fonollar Notari a las 8 de la nit envia esquila demenant hora per llegir el testament que se mane publicar a pediment de Pueyo, Montis, Callar: he dit lo publicas quant voldran dits Señors.

24. A las onze del mati estant Miquel y Barthomeu Serra es vingut Fonollar Notari y ha publicat el testament de Bonaventura ya publicat. (1) Y a la tarde presents dits Serras, en poder de dit Fonollar he comensat lo inventari, com a Procurador legitim de Antonina Ana. Luego de enterrat Bonaventura los criats berenan, dinan y sopen ut supra.

25. He pasat la vigilia molt mala nit de modo que pensava morir de flatos. No obstant esto som anat a Misa a Santa Clara; a mitx dia apenas he menjat bosinade: A la tarde es vingut Llorens y me Mare y a esta li he donat sis congrets de Sineu.

ANTONI PONS.

(Continuad)

(1) Veian-lo a l'apendix del volum segon d'aquest Dietari.

DOCUMENTS

DESAPARICIÓ D'OBJECTES DEL PALAU EPISCOPAL DE MALLORCA

(1478)

Depart edemanament del Reuerendissimo en Christ pare esenyor Don Diego, perlegracia Diuina bisbede Mallorques, ainstancia del honorable mossen Marti Venson, majordom del dit Reuerendissimo Senyor, amonestan generalment perle primera, segona, terça e peremptoria monicions totes qualseuulla persones axi en com seculars, de qualseuol condicio o stament sien, qui sapien, tinguen celan o amaguen o altres seber, tenir, celar e amaguar sapien ho haien pres, tret efurtat del palau Episcopal, axi present lo dit Reuerendissimo senyor com encara absent dela present ylla, qualseuulla robes delane, deli, lensols, flassades, matalafos, vanaues, coxins, torcabocas, toualles, toualletes, forment, ordi, avena, ciuade, vi e generalment

qualseuulla altres bens erobes que del dit palau sen haien portades e tretas o en altre manere ocultades, que dins sis dies primes uinents en haien dites robes e bens tornades aldit majordom o al venerable mossen Bernat Duran, domer, denunciades, en altra manera, ara perleuors e leuors per are, lo dit Reuerendissimo Seyor an'les dites persones e cascuna deaquelles sentencia de excomunio en scrits dcna e promulga, leabsolucio deles quals persones lo dit Reuerendissimo Seyor en si tensolament ha reseruaade. Datum Mallorques a vij de Novembre any MCCCClxxviiij.

(ARX. EPISC. DE MALL.—*Llib. Colacions de 1478-80, fol 79 bis v.*)

COMERÇ DE MALLORCA AMB BERBERIA

(1481)

En Nicholau Monyos, doctor en decrets, Canonge de Mallorques, del Reuerendissimo en Christ pare e Senyor don Diego etc Als magnifichs tots esengles patrons de Nauilis e persones nauigants als quals les presents peruindran, Salut en nostre Senyor. Com lo honorable en Luis Martines, mercader de Mallorques, tremeta en Barbaria, ab licencia denos obtingude, ab le Nau del magnifich en Bernat Fortesa, donzell, Nou sachs dins los quals ha quinze quintas de arros, tres carratels desofre,

les quals coses ha comprades de dines propis seus, per lequal cose ha anos humilment suplicat li volguessem letres testimonials atorgar, Nos empero attanent ale dita humil suplicacio, lequal es consona araho, lo dit Luis, instant les magnificencies vostras, deles dites coses ne certificam e cercioram. Ab tenor deles presents, Datum Maioricis enlo palau Episcopal Al primer desembra any MCCCClxxx hun.

(ARX. EPISC. DE MALL.—*Llib. Colacions de 1480 - 84, sens foliar.*)

DOS ACTES DE RECONCILIACIÓ DE RENEGATS AMB LA FE CATÓLICA

(1481-1482)

Et die veneris xviiij Maii [1481] (*) discretus Petrus Trull, presbiter, Ebdomedarius Sedis

Maioricensis, delicentia Reuerendissimi domini Episcopi, informa sancte Matris ecclesie consueti, reconciliauit Joannem Nauarro, loci de Xalbe, diocesis Cesaraugustensis, qui fidem sanctam Catholicam abnegauerat in loco de Al-

(*) Ha d'esser 1481, perquè en l'original està entre les diligencies d'aquest any

ger in quo vocabatur Abdalla et ad sanctam fidem catholicam reuertit, presentibus venerabile Ludouico Decassedo, bacallaro in Sacra Theologia, Jacobo Pontii, presbitero, insede Maioricensi beneficiato, pro testibus vocatis.

(ARX. EPISC. DE MALL.—*Llib. Colacions* de 1480-84, sens foliar).

* * *

Didacus etc. Vniuersis et singulis Christi-fidelibus ad quos presentes peruenerint Salutem indomino sempiternam et presentibus fidem indubiam adhibere. Noueritis quod die et anno infra scriptis venerabilis et dilectus in Christo Gabriel Scarp, bacallarius formatus insacra Theologia, presbiter, Ebdomedarius Sedis Maioricensis, delicentia et mandato nostris Sebastianum Forner, loci de' Palamos, qui antea vocabatur Mensor, existentem dudum in loco de

Tunis, terra sarracenorum, fidem Christi abnegauerat et atramitte veritatis de viauerat sectam perfidi Mahometi aprobando juxta formam Sancte matris ecclesie que nunc claudit gremium redemiri, dum missa major in nostra Maioricensi ecclesia celebraretur, in conspectu populi se reconciliauit et ad veritatem eiusdem ecclesie reduxerat ad fidem sanctam Catholicam humiliter et devote se conuertit, et pro commissis prefato Sebastiano penitentiam imposuit Salutarem. In quorum testimonium presentes literas, sigillo nostre Curie pendentibus, predicto Sebastiano humiliter petenti duximus concedendas. Datum Maioricis in nostro Episcopali palatio die viceesima nona mensis Julii anno anatiuitate domini Millesimo quadringentesimo octuagesimo secundo.

(ARX EPISC. DE MALL.—*Llib. Colacions* de 1480 84, sens foliar).

SOBRE PREDICAR EL PRIOR DEL CARME A L'ESGLÈSIA DE L'HOSPITAL EL DIUMENGE DE SEPTUAGÈSSIMA

(1482)

Die dominica septuagesime (*) Reuerendissimus dominus Episcopus cum Consilio sui honorabilis Capituli, Attendentes quia ex ignorantia confratres hospitalis generalis Maioricarum cum magnificis juratis fuerunt congregati indicto hospitali prodiuinis officiis et sermone audiendis, vt moris est quoque anno, credentes posse fieri ipsa die, ad humilem supplicationem per magnificum Philippum de Pachs, administratorem dicti hospitalis, et Julianum Figueres, notarium, Syndicum Uniuersitatis et Regni Maioricarum, concessit hac vice licen-

tiam venerabili priori beate Marie de Carmelo predicandi dicta die dominica indicto hospitali, cum tali conditione et pacto quod de cetero non possit per dictos administratores, presentes et futuros, predictam licentiam deducere ad consequentiam, presentibus prouidis viris discretis Gondisalbo de Auila, milite, et Dominico Munionis, domicello, pro testibus vocatis et rogatis.

(ARX. EPISC. DE MALL.—*Llib. Colacions* de 1480 84, sens foliar).

CIRCULAR EPISCOPAL RECOMANANT LES PREDICACIONS DE FRA FRANCESC BENET, O. B. M. A.

(1482)

Didacus etc. Vniuersis et singulis dilectis in Christo prioribus, Rectoribus, vicariis perpetuis et aliis presbiteris et clericis per Ciuitatem et

diocesis Maioricensem ad quem seu quos presentes peruenerint et fuerint presentate, Salutem indomino sempiternam et incommissis diligentiam debitam adhibere. Cum itaque, prout accepimus, Reuerendus et dilectus in Christo frater Ffranchiscus Benedicti, ordinis beate Marie Angelorum, ad vos ecclesias vestras et

(*) Ha d' ésser la septuagèssima de 1482, perquè l'orde episcopal que transcrivim se troba entre la documentació d'aquest any.

parrochias declinare intendat causa predicandi verbum Dei populo ad diuina congregato et parandi pacem et tranquillitatem inter Christi fideles et ad nitandum zizanias inter eosdem illum fauorabiliter admittatis et fractetis, et toties quotiens per eundem fueritis requisiti et seu alter vestrum fuerit requisitus cum summa cura et diligentia, pro pace acquirenda, quam nos desideramus, monetis et exortetis populum, vā in villam quam extra villam existentem, vt inomnibus predicationibus fiendis per ipsum Reuerendum fratrem Francischum Benedictum veniant et intersint, et omnes et quascumque personas quas insede vestra moraueriut ad eas accedatis illasque inducatis ad sermonem audiendum et pacem firmandam prout ea quemadmodum ipse vobis nunciabit,

et contrarium non faciatis si penam Centum fl. fisco nostri cupitis euitare. Quaquidem nos de omnipotentis Dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum auctoritate confissi vobis et omnibus Christi fidelibus qui premissa adimpleritis xxxx dies de injunctis misericorditer indomino relexamus. Datum Maioricis in nostro Episcopali palatio die tertia Maii [1482]. (*)

(ARX. EPISC. DE MALL.—*Llib. Colacions de 1480-84, sens foliar*).

P. A. SANXO.

(*) Ha d'ésser 1482, perquè en el llibre es troba entre la documentació de tal any.

SECCIÓ OFICIAL

SOCIETAT ARQUEOLOGICA LULIANA

JUNTA GENERAL ORDINARIA DE 26 DE GENER DE 1930

En el convent de Sant Francesc d'aquesta Ciutat, dia vint-i-sis de gener de 1930, a migdia, es reuní, reglamentàriament convocada, la Junta General ordinària d'aquesta Societat, sota la presidència de Don Faust Morell i Gual, amb l'assistència dels Srs. socis que s'expressen: Juan Ribas, D. Vicens; Amorós, Don Lluís; Busquets, D. Jaume; Fuster Valiente; Ferrà, D. Bartomeu; Quifones, D. Josep; Crespi, D. Andreu; Furió, D. Vicens; Ferbal, Don Lluís; Salvà, D. Antoni; Mulet; Vidal, D. Damià; Colom, D. Guillem; Singala; Massutí; Valentí; Sureda; Rosselló; Oliver; Ferrando; Jiménez; Pons; Ramis d'Ayreflor i Saura; Ramis d'Ayreflor i Sureda; Lladó; Gómez; Sanxo; Garcia; Vidal Isern, i actuant de secretari el que subscriu.

Per ordre del Sr. President, el secretari dóna lectura a l'acta de la Junta General ordinària corresponent a l'any anterior, que és aprovada per unanimitat; demana la paraula el

Sr. Singala suplicant que consti en acta que amb la seva intervenció no pretenia ofendre ningú ni manco ferir susceptibilitats. Es inclosa en acta la petició del Sr. Singala.

A continuació el Sr. Tresorer dóna lectura a l'estat de comptes, que són aprovats per unanimitat. El Sr. Secretari dóna compte del moviment de socis durant l'any. El Sr. Crespi dóna compte dels donatius fets a la Societat durant l'any. El Sr. President proposa un vot de gràcies pels donants, que unàniment és acordat.

A continuació el Sr. President dóna compte detallat de les gestions realitzades per la Junta Directiva en el transcurs de l'any, a l'objecte de conseguir retirar el depòsit que aquesta Societat té en el Museu Arqueològic Diocesà. Explica com, no havent donat resultat, la Directiva, usant del vot de confiança que li atorgà la General, acordà sol·licitar de la Nunciatura Apostòlica l'autorització corresponent per a demandar a la Jurisdicció civil l'Ordinari de la Diòcesi i subsidiàriament el Patronat del Museu Arqueològic Diocesà. En contestació,

l' Excm. Sr Nunci Apostòlic aconsellava aquesta Societat de no intentar res mentre estigués vacant la Diòcesi, en espera de trobar la fórmula conciliadora el dia que es provefs.

Amb posterioritat, el M. I. Sr. Provisor d'aquesta Diòcesi oficià a la nostra Societat sol·licitant una llista detallada dels objectes que aquesta «diu que té depositats» (paraules textuais) en el Museu Arqueològic Diocesà. A l'objecte de procedir a la formació d'aquesta llista, una comissió integrada pels Srs. Furió, Ferrà i Crespi es traslladà al Museu Arqueològic Diocesà, on se li negà l'entrada; acte del qual els comissionats feren estendre la corresponent acta notarial, que aixecà el notari d'aquesta ciutat Sr. Unzué, requerit a l'objecte.

El Sr. President diu que ara correspon a la General decidir si la Directiva ha de continuar fent més gestions per aquesta qüestió, o si ha de suspendre tots els tràmits fins i tant no prengui possessió d'aquesta Diòcesi el nomenat Ilm. Sr. Arquebisbe Bisbe de Mallorca Dr. Josep Miralles, soci meritísim d'aquesta Societat.

El Sr. Ramis d'Ayreflor i Sureda opina que ell en aquesta qüestió no procediria fins que el Dr Miralles ocupàs la Diòcesi.—El Sr. Singala s'adhereix a les manifestacions del Sr. Ramis, afegint que ens hem de felicitar pel nomenament del Sr. Arquebisbe.—El Sr. Sanxo demana que la Societat cursi al Sr. Bisbe un telegrama, i així s'acorda unànimament.—Després d'una lleugera intervenció del Sr. Crespi, el Sr. President demana si la General aprova l'opinió apuntada pel Sr. Ramis d'Ayreflor. És aprovada per unanimitat.

El Sr. Pons, diu que considera necessari fer públiques totes les gestions fetes fins a hores d'ara per retirar els objectes que aquesta Societat té en depòsit al Museu Arqueològic Diocesà. S'aprova donar-ne compte en els periòdics, amb el vot en contra del Sr. Singala.—El Sr. Quiñones diu que creu necessari puntualitzar que si aquesta Societat perllonga la discussió amb el Museu Arqueològic Diocesà no és perquè cregui disminuïts els seus drets, sinó perquè considera que el Sr. Bisbe ha d'ésser favorable als interessos d'aquesta Societat.

El Sr. Pons parla de les subvencions concedides pel Govern per a la compra del Talaiot de les Païsses i per a la restauració del claustre de Sant Francesc. Demana si qualcú pot informar sobre aquest assumpte. El Sr. Ramis d'Ay-

reflor i Sureda diu que la Comissió de Monuments —El Sr. President agraeix al Sr. Pons les indicacions fetes i proposa a més que la Societat Arqueològica Lul·liana demani subvencions per a poder atendre les restauracions i les excavacions que es presentin.—El Sr. Quiñones afegeix que devem excitar el zel de la Comissió de Monuments a fi de salvar al manco els dos darrers plaços de la subvenció.—El Sr. Ramis d'Ayreflor es lamenta de no poder recuperar la quantitat del primer plaç, que considera irremediablement vençut.—El Sr. Pons protesta que s'hagin perdudes tan malhauradament 25.000 pts.—El Sr. Ferbal opina que aquesta quantitat està efectivament perduda i que la única cosa que cap és que el Museu d'Artà sol·liciti la rehabilitació d'aquests diners en el pròxim presupost.—Queda acordat unànimament fer a aquest fi les gestions oportunes.—El Sr. Gómez proposa un vot de censura contra el President de la Comissió de Monuments.—El Sr. Vidal Isern intervé breument en to conciliador.—El Sr. Ferrando parla de l'estat lamentable dels molins típics de Mallorca, i exhorta aquesta Societat per que cuidi de llur conservació. El Sr. President diu que veu amb gust la seva proposició i bona voluntat en favor dels típics molins, però que no arriba a tant l'escassa dotació de l'arqueològica per a poder cuidar-se'n. Que es compti, això sí, per part d'aquesta Societat amb tot l'auxili moral del cas. El Sr. Crespi proposa com a fórmula l'ingrés en qualitat de socis a la Societat en fundació *Els Amics dels Molins*.

Seguidament es dóna lectura a una carta del Sr. Capó demanant que la Biblioteca de la Societat tenguí caràcter de circulat per al millor servei dels socis. El Sr. President lamenta no poder atendre la petició, però que la índole especial de molts dels llibres i revistes de la Societat Arqueològica Luliana, alguns d'ells de positiu valor bibliogràfic, impedeixen *per se* llur excessiva circulació que a la llarga seria un dany per a la nostra Biblioteca.

El Sr. Ferrando recorda a la Societat que l' Excm. Ajuntament de Palma prengué certs acords quan l'anomenada *finestra de Carles V*, del carrer de Zavelà, fou desmuntada i venuda pel seu propietari. Demana que aquesta societat faci gestions perquè l'Ajuntament compleixi els seus acords. S'acorda cursar-li el corresponent ofici.

I no havent-hi més assumptes a tractar i no

desitjant cap altre dels socis reunits fer us de la paraula, aixeca el President la sessió, de la que s'extén la present acta que amb mi firma i que amb el segell de la Societat certifico.

Ciutat de Mallorca, 26 de gener de 1930.
—G. C.

JUNTA GENERAL ORDINARIA DE 1 DE FEBRER DE 1931

En la Ciutat de Mallorca, a 1 de febrer de 1931, a migdia, es reuní en el Convent de Sant Francesc, en sessió ordinària, la Junta General d'aquesta Societat, sota la presidència de Don Faust Morell i amb l'assistència dels Srs: Damià Vidal, Vicens Furió, Vicens Juan, Antoni Salvà, Jaume Busquets, Lluís Ferbal, Vicens Ferrer de Sant Jordi, Antoni Mulet, Andreu Crespí, Guillem Colom, Sanxo, (P. Antoni); Valentí, Rey, Vidal Isern, Pol, Oliver, Forteza (Guillem), Ferrà (Bartomeu,) Sans, Llull, Darder, Aguiló (Alfons), Massutí, Ramis d'Ayreflor (Joan), Pons (Joan), Ferrer, Olesa, Obrador (Bernat,) García Sainz, actuant de Secretari el que subscriu G. Colom.

Oberta la sessió pel Sr. President, es dóna lectura a l'acta de la darrera Junta General ordinària celebrada, i un cop llegida pel Secretari infrascrit, és aprovada per unanimitat. El senyor Tresorer llegeix l'estat de comptes de la Societat, que és aprovat unànimament.

El Sr. President dóna compte d'haver-se commemorat solemnement el primer cinquantenari de la fundació d'aquesta Societat el 30 del prop passat desembre, celebrant-se una missa pels difunts a la capella de la Puritat de Maria de Sant Francesc que guarda les relíquies del nostre ínclit Patró, i un dinar a l'Hotel Victòria amb nombrosa concurrència de socis i representacions de l'Ajuntament i de la Diputació.

Dóna també compte de l'aument de 500 ptes. de subvenció que a favor d'aquesta Societat acordà l'Ajuntament d'aquesta Ciutat en el passat exercici.

Fa notar la nutrita representació d'aquesta Societat en el Congrés Arqueològic d'Alger al que assistiren els socis Srs. Amorós, Crespí i Ferbal d'aquesta Directiva.

El Secretari General del IV Congrés d'Història de la Corona d'Aragó, Sr. Sans, per indicació del Sr. President dóna compte de les inscripcions, poques en nombre, fetes fins al present,

com també dels treballs anunciats per a presentar, cap d'ells, fins a les 10 hores, amb caràcter oficial.

El Sr. President exhorta la Junta a fer inscripcions per al dit Congrés, aconsellant d'ajornar-lo davant la impossibilitat material de poder-se ultimar tots els treballs per al pròxim mes de maig.

Així s'acorda unànimament.

S'acorda un vot de gràcies al Director del «Bolletí» d'aquesta Societat per les millores introduïdes, i un altre per haver duit a fiç terme la publicació dels plecs que quedaven dels Adictes a la Germania, restant així l'obra completa.

El Sr. President explica l'actuació de la Junta de Govern respecte als depòsits d'aquesta Societat en el Museu Arqueològic Diocesà. Dóna compte de l'al·legat, redactat pel soci Sr. Vidal, advocat i vice-president d'aquesta Directiva, exposant els fets i tramés al Sr. Bisbe poc temps després d'haver pres possessió d'aquesta Diòcesi. Llegeix a continuació la següent carta de contestació del Sr. Bisbe:

«Palma 29 de Agosto de 1930.—Sr. Don Fausto Morell.—Mi distinguido amigo: Por exceso de ocupaciones no me ha sido posible enterarme hasta esta tarde, del escrito que se sirvió V. traerme en la mañana del lunes 16.

«Todo él ha sido para mí completamente nuevo, pues, aún siendo socio de la Arqueológica desde muchos años antes de mi promoción al Episcopado, la labor pastoral ejercida fuera de aquí desde Dbre. de 1914 no me permitió otra cosa que coleccionar el BOLETÍN de la Sociedad, sin apenas leer más que unas líneas y dejando sin cortar muchos números nuevos. No me enteré pues, de la modificación del Reglamento, que parece haber sido el origen u ocasión de lo acaecido después.

«Por lo que a mí toca siendo ya Pastor de esta Diócesis y continuando como socio de la Arqueológica, no tengo la menor dificultad en que ésta se sustraiga a mi jurisdicción en cuanto a Presidencia Honoraria y a aprobación de determinados Vocales de su Junta. Si fuera lícito el empleo de una frase demasiado vulgar, diría que para mí puede campar por sus respetos, en todo aquello que no afecte a mi cargo de Juez de doctrina y moral.

«En cuanto a Museos, es mi opinión que han de separarse el de la Arqueológica y el Diocesano. Es muy sensible que como dice la Junta

de la Sociedad al Excmo. Sr. Nuncio, no se hiciera inventario, como se concertó con el Ilmo. Sr. Campins, porque ahora la restitución de los objetos ingresados en el Museo no ofrecería la menor dificultad. Ello no obstante, la buena fe y la formalidad pueden suplir tal deficiencia, y muy posible es que la Arqueológica conserve notas de los objetos propios suyos y de los admitidos en depósito e ingresados en el Museo Diocesano. Comisione la Sociedad a quienes quiera, entendiéndose con quienes yo designe, y se estará a lo que unos y otros llegaren a convenir.

«Por mi parte, como se vé, no puede haber mejores disposiciones.

«Y para cuando se logre el resultado, nobleza me obliga a expresarme con toda claridad. Soy socio; pero soy Prelado, y, teniendo Museo Diocesano, es natural que en él se conserven los objetos depositados por las Iglesias de Mallorca en la Sapiencia y luego en la Arqueológica, por no tener depósito propio. Es muy justo que se me facilite lista de tales objetos, para que yo recabe de los Párrocos u ordene a los Ecdómos y Vicarios «in capite» que retiren sus depósitos y los constituyan en el Museo.

«El lunes próximo emprendo la Santa Visita, que durará unos dos meses; durante ella, y a partir de la mañana del miércoles, solo estaré en Palma los domingos. Previo aviso, podré recibir a V. y a quienes le acompañen. Entretanto, quedo suyo affino, amigo s. s. y capellán, que le bendice. — El Arzobispo-Obispo (rubricat).»

Dóna compte el Sr. President de la Comissió que nomenà Societat per aquest fi, composta dels Srs. Furió, Ferrà i Amorós i de la llista que enlestiren, no havent-se pogut complir més tràmits a causa de la llarga malaltia del Sr. Bisbe.

El Sr. Elvir Sans diu que veu amb gran gust la gestió de la Junta de Govern, proposant per a ella un vot de gràcies com també la seva reelecció.

El Sr. President agraeix les paraules del Sr. Sans i diu que toca cessar reglamentàriament a tres dels càrrecs i cinc dels vocals de la Junta, i que era acord unànim de la Directiva posar tots els càrrecs a disposició de la Junta General.

El Sr. Sans: De cap manera.—S'adhereixen a les paraules del Sr. Sans els Srs. Olesa i Valentí.—El Sr. Pons, s'hi adhereix també i afegeix: Per una raó d'ordre pràctic; per la Co-

missió nomenada, que entenc ha d'acabar la seva missió.—El Sr. Obrador: Conforme amb el deure de cortesia de la Directiva al posar els seus càrrecs a disposició de la General, però la General vol també tenir la seva no acceptant-li la dimissió.—El Sr. Forteza (Guillem), entén que és una qüestió que està fora de dubte.

Davant les precedents manifestacions, s'acorda unànimament la reelecció de Junta Directiva.

El Sr. President dóna les gràcies i accepta continuar fins que la Comissió hagi acabat la seva missió respecte als depòsits d'aquesta Societat en el Museu Arqueològic Diocesà.

A una indicació del Sr. President sobre la conveniència del canvi de casa de la Societat, la Junta General dóna un vot de confiança a la Directiva per a que resolgui el que millor li sembli.

Davant les noves necessitats de la Societat, el Sr. President proposa, i és acordat, doblar la quota dels socis numeraris, actualment d'una peseta mensual, i pujar fins a 12 pts. la dels socis eventuals, actualment de 8 pts.

A proposta del Sr. Sans s'acorda que la Junta General s'interessi d'ofici per la salut del Sr. Bisbe. Es acordat unànimament.

El Sr. Forteza, (Guillem) proposa un vot de gràcies a l'Excm. Sr. D. Jaume Lluís Garau per l'ajuda valuosa que ha donat a la Comissió per a formar la llista dels depòsits d'aquesta Societat en el Museu Arqueològic Diocesà. És acordat per unanimitat.

I no havent-hi més assumptes a tractar ni cap altre soci que volgés fer us de la paraula, el Sr. President aixecà la sessió de la que s'estén la present acta que amb mi firma i autoritza amb el segell de la Societat, de què certific.— G. C.

EL IV CONGRÈS DE HISTORIA DE LA CORONA D'ARAGÓ

La Societat Arqueològica Luliana—encarregada de l'organització del IV Congrés de Història de la Corona de Aragó, que havia de tenir lloc en aquesta Ciutat el propinent mes de maig—en Junta General ordinària del dia 31 de gener d'enguany, entre d'altres acords, prengué, per unanimitat, el d'ajornar la celebració d'aquest Congrés, fins que les circumstàncies sien més favorables al seu èxit i desitjat esplendor.

La nova data de la seva celebració en temps oportú, serà comunicada a les Entitats, senyors inscrits i demés interessats.

El que es fa public als efectes conseqüents.

Palma de Mallorca 10 de març de 1932.
El Secretari de la Comissió Organitzadora,

ELVIR SANS

DESCRIPCION DE LAS MONEDAS

DE LA

REPUBLICA ROMANA

POR

LUIS FERBAL Y CAMPO

1012. Denario. Cabeza de Saturno a derecha; detrás hoz; NERI Q VRB. Reverso. Aguila legionaria entre dos insignias militares con H(astati) y P(ríncipes) respectivamente: LLENT C MAR C COS. V. a. 12. A veces se lee Q solo en vez de Q VRB.
1013. Denario. Cabeza de Júpiter joven a derecha; LLENT C MAR C COS. Reverso. Júpiter desnudo con águila y rayo; a derecha altar; a izquierda estrella y la letra Q(uestor). V. a. 4.
Familia Nonia. Solo presenta dos 1.º (M. Nonius) SVFENAS. Acuñó por orden del Senado y sus monedas recuerdan los primeros *Ludi Victoriae*.
1014. Denario. Cabeza de Saturno a derecha; detrás hoz y vaso: SVFENAS SC. Reverso. Diosa Roma sentada a izquierda sobre clipeos, con lanza y espada; detrás Victoria que la corona: SEX NONI PR(aetor) L(udos) V(ictoriae) P(rimus) F(ecit) V. a. 3.
2.º SEX NONIVS QVINCTILIAN(us).
1015. Mediano bronce. Cabeza de Octavio a derecha o a izquierda; CAESAR AVGVST PONT MAX TRIBVNIC POT. Reverso. SC SEX NONIVS QVINCTILIAN IIIVIR AAA FF. V. a. 2.
Familia Norbana. Acuñan dos magistrados.
1.º C NORBANVS cuyas monedas recuerdan el papel desempeñado por un Norbano en la guerra social.
1016. Denario. Cabeza diademada de Venus a derecha; detrás cifra variable: C NORBANVS. Reverso. Proa, haz con hacha, caduceo y espiga. V. a. 6.
1017. Denario: Anverso como el n.º 1016. Reverso. Espiga, haz con hacha y caduceo. V. a. 1.
2.º C NORB(anus); ver la familia Cestia.
Familia Numitoria. Presenta una sola acuñación.
1018. Denario. Anverso normal con X y ROMA. Reverso. Victoria en quadriga al galope, con lanza, a derecha: C NVMITORI. V. a. 400.
1019. Semis, triens, quadrans y sextans normales con en el reverso
1022. CNVMITORI (los tres primeros) o CNVMITOR o CNVM (un quadrans). V. a. 2, 10, 10, 10, 20.
Familia Numonia. Las monedas

- del único magistrado de esta familia se refieren al valor de un antepasado.
1023. Aureo. Busto alado de la Victoria a derecha bajo los rasgos de Fulvia. Reverso. Guerrero romano atacando una fortificación defendida por dos soldados: CNVMONIVSVA ALA. V. a. 600.
1024. Denario. Cabeza de Numonio a derecha: CNVMONIVS VAA LA. Reverso: tipo del n.º 1023 con solo VAALA. V. a. 150.
Familia Ogulnia: véase la familia Garcilia.
Familia Opimia. Se conocen monedas de 4 Opimios.
1.º OPEIM (ius).
1025. As, semis, triens, quadrans, sextans, uncia normales con el nexo
1030. OPEIM en el reverso. V. a. 2, 4, 20, 3, 20, 20.
2.º OPEI(mius).
1031. As, semis, triens, quadrans, uncia normales con OPEI en
1035. el reverso. V. a. 1, 10, 10, 10, 20.
3.º LOPEIMI(us). Sus monedas hacen referencia a éxitos guerreros de un antepasado.
1036. Denario. Anverso normal con X y corona de laurel. Reverso. La Victoria con corona en cuadriga al galope a derecha: LOPEIMI ROMA. V. a. 3.
1037. Semis normal con una laurea y LOPEIMI en el reverso. V. a. 15.
1038. Quadrans de anverso normal. En el reverso clava en una laurea con LOPEIMI ROMA. V. a. 20.
1039. Quadrans normal con L. OPE ROMA. V. a. 12.
4.º M OPEIMI(us). Su denario hace referencia a funciones sacerdotales de algún antepasado.
1040. Denario. Anverso normal entre trípode y X. Reverso. Apolo con arco flecha y carcaj en biga al galope a derecha: LOPEIMI ROMA. V. a. 3.
Familia Oppia. Se conocen monedas de dos miembros de esta familia.
1.º Q. OPPIUS. Acuñó como prefecto de la flota en algun puerto siciliano y mejor tal vez en España.
1041. Mediano Bronce. Cabeza diademada de Venus a derecha: a veces delante creciente o detrás capricornio. La cabeza puede ser a izquierda y entonces no lleva símbolo Reverso. Victoria andando a izquierda con palma y patera con frutas, volviendo la cabeza a derecha: Q OPPIVS PR. V. 2, 6 y 10.
1042. Cabeza laureada de Júpiter a derecha. Reverso. Cabeza de Jano laureada en corona: OPPI. Mediano bronce acuñado en Sicilia.
2.º MOPPIVS CAPITO. Acuñó como prefecto de la escuadra en Sicilia.
1043. Cabeza laureada de Hércules a derecha con la clava sobre el hombro; alrededor corona. Reverso. Centauro con ramo en cada mano corriendo a derecha: OPP. Mediano bronce acuñado en Sicilia.
1044. Cabeza laureada de Jano; encima I; todo en corona de laurel; leyenda OP. Reverso. Cabeza laureada de Júpiter a derecha. As. V. a. 20.
Familia Papia. Se conocen de ella dos magistrados.
1.º L PAPI(us). Sus monedas dentadas y muchas veces forradas se refieren al origen de la familia.
1045. Cabeza de Antonio a derecha: MANT IMP TER COS DESIG ITER ETTER III VIR RPC. Reverso. Galera a izquierda: MOPPIVS CAPITO PRAEF-CLASS F. C. Pequeño bronce. V. a. 40.
1046. Cabezas sobrepuestas de Antonio y Octavio a derecha; leyenda del n.º 1045. Reverso. Galera con vela a izquierda de-

- bajo A, trípode y cabeza de la Medusa: MOPPIVS CAPITO PROPR PRAEF CLAS FC. Pequeño bronce. V. a. 40.
1047. Cabezas anteriores pero una frente a la otra y con la misma leyenda. Reverso. Galera con vela; debajo B y gorros de los Dioscuros; leyenda del n.º anterior con CLSS. Gran bronce, V. a. 60.
1048. Como el n.º 1047. Reverso. Antonio y Octavia en cuadriga de caballos marinos a derecha; debajo HS A y altar con leyenda del n.º 1046. Mediano bronce. V. a. 60.
1049. Cabezas sobrepuestas de Antonio y Octavia y en frente la de Octavio; leyenda del n.º 1045. Reverso. Tipo del n.º 1047; debajo F y triquetra y la leyenda del n.º 1046. Gran bronce. V. a. 150.
1050. Denario. Cabeza de Juno con piel de cabra; símbolo; alrededor collar de perlas. Reverso. Quimera corriendo a derecha; símbolo; alrededor collar de perlas: L PAPI. V. a. 2. Este denario debió acuñarse en ceca provincial. 2.º L PAPIVS CELSVS. El tipo de sus monedas se refiere a la fundación legendaria de Lanuvio por Eneas.
1051. Denario. Anverso del n.º 1050 sin símbolos ni collar. Reverso. Loba a derecha poniendo leño en una hoguera cuyo fuego atiza con las alas un águila; CELSVS III VIR L PAPIVS. V. a. 6.
1052. Denario. Cabeza laureada del Triunfo a derecha; detrás trofeo TRIVMPHVS. Reverso del n.º 1051. V. a. 6.
1053. Quinario. Busto alado de la Victoria con las facciones de Calpurnia a derecha. Reverso. Joven de pie a derecha alimentando serpiente L PAPIVS CELSVS V. a. 50.
1054. Sextercio. Cabeza de Mercurio con petaso alado y caduceo sobre el hombro, a derecha: CELSVS. Reverso. Lira. V. a. 50.
1055. Como el n.º 1054 con CELSVS también en el reverso. V. a. 80.
1056. Como el n.º 1055 con LPAPI en el reverso sin CELSVS. V. a. 80. *Familia Papiria.* Los autores señalan dos magistrados. Las monedas del segundo pudieran pertenecer a dos personas distintas. 1.º (Papirius) TVRD(us).
1057. As, semis, triens, quadrans, sextans normales con TVRD. V. a. 1, 8, 12, 12, 15.
1061. 2.º (Papirius) CARB(o) y M (Papirius) CARBO.
1062. Como el n.º anterior sin la palma del anverso y con CARB ROMA en el reverso. V. a. 1.
1063. Semis normal con estrella y CARB en el reverso (sin ROMA) V. a. 25.
1064. Quadrans normal con rayo y CARRO en el reverso. V. a. 6.
1065. Denario. Anverso ordinario entre ramo de laurel y X Reverso. Júpiter con rayo y cetro en cuadriga al galope a derecha: M CARBO ROMA. V. a. 1. *Familia Pedania.* Un Pedanio Costa acuñó en Asia como legado de Bruto.
1066. Denario. Cabeza laureada de la Libertad a derecha: COSTA LEG Reverso. Trofeo con dos lanzas y clipeo: BRVTVS IMP. V. a. 20.
1067. Aureo. Cabeza de Bruto a derecha; M BRVTVS IMP COSTA LEG; todo en corona de encina. Reverso. Cabeza de Bruto el antiguo a derecha: L BRVTVS PRIMCOS; todo en corona de encina. V. a. 1500. *Familia Petilia.* Un Petilio acuñó como cuestor militar del ejército del Senado. Los tipos de sus monedas se refieren al culto de Júpiter Capitolino.
1068. Denario. Cabeza laureada de Júpiter a derecha: CAPITOLIN-

- VS. Reverso. Templo hexastilo: PETILIVS, V. a. 6.
1069. Denario. Aguila con las alas abiertas sobre rayo: PETILIVS CAPITOLINVS, Reverso, Templo como el n.º 1068 con el frontis con estatuas y a veces entre SF o F. S. V. a. 6.
Familia Petronia. Sus monedas se refieren a Octavio o a leyendas de la historia romana o a recuerdos de familia.
1070. Aureo. Cabeza de Liber coronada de yedra a derecha: TVRPILIANVS III VIR. Reverso, En corona de encina AVGVSTO—OB C. S. V. a. 350.
1071. Aureo. Cabeza de Feronia diademada a derecha: TVRPILIANVS III VIR FERON. Reverso, Como el n.º 1070 pudiendo la leyenda presentar varias disposiciones, V. a. 350.
1072. Denario. Anverso del n.º 1070 leyenda P PETRON TVRPILIANVS, III VIR. Reverso, Octavio con cetro y rama de laurel en biga de elefantes a derecha; CAESAR AVGVSTVS, V. a. 50.
1073. Denario. Anverso del n.º 1071 y reverso del n.º 1072, V. a. 60.
1074. Denario. Anverso del n.º 1071 con leyenda del n.º 1072. Reverso del n.º 1072, V. a. 50.
1075. Aureo. Busto coronado de torres de Feronia a derecha: TVRPILIANVS IIIVIRFERO. Reverso, Corona de encina entre dos palmas: dentro O C-S CAESAR AVGVSTVS, V. a. 450.
1076. Denario. Anverso del n.º 1072 Reverso. Cuadriga al paso a derecha: CAESAR AVGVSTVS S C. V. a. 100.
1077. Denario. Anverso del n.º 1071, Reverso, Guerrero parto de rodillas a derecha presentando signo militar: CAESAR AVGVSTVS SIGN RECE. V. a. 5.
1078. Denario. Anverso del n.º 1070. Reverso n.º 1077, V. a. 5.
1079. Denario, Anverso del n.º 1075 con la leyenda PPETRON TURPILIANVSIIIVIRFERO. Reverso n.º 1077, V. a. 30.
1080. Denario Anverso n.º 1075 Reverso, Armenia con tiara de rodillas a derecha con las manos extendidas: CAESAR DIVIFARME CAPTA, V. a. 30.
1081. Denario, Anverso n.º 1070 y reverso 1080, V. a. 30.
1082. Denario, Anverso n.º 1072 y reverso 1080, V. a. 50.
1083. Denario, Cabeza de Octavio a derecha: CAESAR AVGVSTVS Reverso, Sirena con doble flauta a izquierda, PPETRONIVS TVRPILIANIIIVIR, V. a. 60.
1084. Denario, Anverso n.º 1083, Reverso, Pegaso a derecha: leyenda n.º 1083, V. a. 20.
1085. Denario, Anverso n.º 1083 Reverso, Pan sentado a derecha con doble flauta: leyenda del n.º 1084, V. a. 250.
1086. Denario, Anverso n.º 1085, Reverso, Pan desnudo de pié a izquierda con flauta y *pedum*: leyenda n.º 1085, V. a. 300.
1087. Denario, Anverso, n.º 1086, Reverso, Tarpeya medio sepultada bajo clipeos, levanta las manos al cielo: TVRPILIANVS IIIVIR, V. a. 20.
1088. Denario, Anverso del n.º 1087, Reverso, Creciente y estrella con la leyenda del n.º 1087, V. a. 20.
1089. Aureo Anverso del n.º 1087 con la cabeza laureada, Reverso, Lira; leyenda del n.º 1087, V. a. 400.
Familia Pinaria. Se señalan dos magistrados de esta familia aunque los denarios atribuidos al primero pudieran ser de diferente fecha.
1.º (Pinarius) NATTA o NAT (ta).
1090. Denario normal de la biga de la Victoria con NATTA o NAT, V. a. 3 y 1.
1091. V. a. 3 y 1.
1092. As, semis, triens, quadrans, sextans, uncia normales con NAT

1097. en el reverso. V. a. 1, 2, 10, 2, 15, 20.
2.º LP(inarius) SCARPVS. Este Pinarío acuñó como emperador monedas en Africa con el nombre de Antonio y de Octavio.
1098. Denario, Cabeza de Júpiter Amón a derecha: MANTO o MANTONIO COS III IMP IIII. Reverso. Victoria a derecha con palma y corona; SCARPVSIMP ANTONIO AVG. V. a. 12.
1099. Denario, Anverso del n.º 1098, Reverso. Aguila legionaria entre dos insignias militares: SCARPVS IMP LEGVIII. V. a. 200.
1100. Denario, Mano abierta a izquierda: IMP CAESARIS CARPVS IMP. Reverso. Tipo del n.º 1098: leyenda DIVIF AVA PONT. V. a. 60.
1101. Denario y quinario del tipo n.º y 1100 variando la disposición de las leyendas en cuyo anverso falta IMP CAESARI. V. a. 60.
1102. Denario. Anverso del n.º 1100 y reverso n.º 1100 con la leyenda AVGVSTVS DIVIF. V. a. 60.
- Familia Plaetoria.* Conócense monedas de cuatro Plaetorios.
1.º Q PLAET(orius) Se sospecha que la moneda que se le atribuye sea un semis retocado de la familia Caecilia o de la Opeimia.
2.º L PLAETORI(us) L. F. Acuñó como cuestor por orden del Senado y sus monedas encierran recuerdos familiares.
1104. Denario, Cabeza diademada y con collar de Juno a derecha: MONETA SC. Reverso, Atleta desnudo corriendo a derecha con palma y cesto desatado: delante símbolo; leyenda LPLAETORI L F Q S C. V. a. 3.
3.º M PLAETORIVS MF CESTIANVS. Acuñó como edil curul con permiso del Senado. Sus monedas se refieren al culto de varias divinidades.
1105. Denario. Cabeza coronada de torres de Cibeles a derecha entre globo y fauces de león; CESTIANVS; todo en corona de perlas. Reverso. Silla curul; símbolo variable; leyenda M PLAETORIVS AED CVR EX SC. V. a. 2.
1106. Denario, Busto de Vacuna, con casco de crin coronado de laurel, espigas y adormideras y loto, con alas a derecha: detrás arco y carcaj, delante cornucopia: CESTIANVS SC. Alrededor collar de perlas. Reverso. Aguila con alas abiertas sobre rayo a derecha: M PLAETORIVS MFAED CVR V. a. 3.
1107. Denario, Cabeza joven e imberbe de Bonus Eventus, con el cabello flotante a derecha: detrás símbolo, Reverso. Caduceo alado a izquierda: M PLAETORI CEST EX SC. V. a. 2.
1108. Denario, Cabeza femenil con los cabellos trenzados y levantados en arco sobre una diadema y con pendientes y collar: símbolo, Reverso n.º 1107. V. a. 2.
1109. Denario, Anverso n.º 1108. Reverso. Preferículo y antorcha encendida: leyenda n.º 1107. V. a. 6.
1110. Denario, Cabeza femenil a izquierda con los cabellos levantados sobre la cabeza: símbolo, Reverso. Frontón de templo con el triángulo ocupado por un gigante augúpedo: M PLAETORIVS (o PLAETORI) CEST SC. V. a. 30.
1111. Denario, Anverso n.º 1110 pero con la cabeza hacia derecha, Reverso, Busto de Sors de frente: en cartucho SORS; MPLAETORI CEST SC. V. a. 15.
4.º L PLAET(orius) CEST(ianus), acuñó en oriente como lugarteniente de Bruto.
1112. Busto femenil laureado y velado, tocado con el modio a derecha, L PLAETCEST. Reverso. Hacha y símpulo: BRVTVS IMP,

Aureo y Denario. V. a. 600 y 20.

1113. Denario. Cabeza de Bruto a derecha: BRVT IMP L PLAET CEST Reverso, Faro de la Libertad entre dos puñales: EID MAR. V. a. 350.

Familia Plancia, El tipo de las

monedas de CN Plancio que acuñó como edil curul con permiso del Senado, encierra recuerdos familiares.

LUIS FERBAL Y CAMPO

(Continuará)

I N F O R M A C I Ó

VII^è Congrés Internacional de Ciències Històriques de Varsòvia, del 21 al 28 agost 1933 sota el patronat de l'Excel·lentíssim Sr. President de la República de Pòlonia.

S'ha publicat la 2.ª circular d'aquest Congrés, amb la qual el Comitè organitzador, nomenat pel Comitè Internacional de Ciències Històriques i la Societat Polaca d'Història, es dirigeix a les Acadèmies, Universitats, Arxius i demés Centres d'Estudi invitant-los a prendre part a la reunió.

La quota d'inscripció és de 4 dollars americans, o el seu equivalent en moneda d'altres països els membres actius i 2 dollars els acompanyants.

Les sessions tendran lloc en la data fixada, probablement a l'Escola Politècnica de Varsòvia. Les seccions del Congrés són: 1, Ciències auxiliars, arxius, organització del treball històric. 2, Prehistòria i Arqueologia. 3, Història antiga. 4, Edat Mitjana i Bizanci. 5, Història Moderna i Contemporànea. 6, Història de les Religions i història eclesiàstica. 7, Història del Dret i de les Institucions. 8, Història econòmica i social, colonització. 9, Història de les Idees i de la Filosofia. 10, Història de les Ciències (ciències pures i medicina). 11, Història de les Lletres. 12, Història de l'art. 13, Mètode històric i teoria de la història. 14, Ensenyament de la història. 15, Història de l'Europa oriental.

La participació en el Congrés es pot fer per mitjà de *Memòries*—que seran publicades pel «Bulletin of the International Committee of Historical Sciences»—no poguent passar cada

una de 12 pp. en 8.º; *Comunicacions*, per la presentació de les quals disposaran els congressistes de 30 minuts com a màximun; i per *Intervencions*, anunciades prèviament i que no podran passar de 5 minuts. Cap treball no serà admés sinó presentat per conducte de les Comissions dites exteriors del Comitè Internacional. Els membres del Comitè Espanyol són:

R. d'Alós-Monner, secretari general de l'Institut d'Estudis Catalans, Palau de la Diputació, Barcelona; i

Dr. R. Altamira, professor, de l'Acadèmia de la Història, membre del tribunal permanent de Justícia Internacional de La Haya, Lagasca, 101, Madrid.

La circular n.º 2, publica en apèndix la llista de les Memòries acceptades pel Comitè organitzador, i de les Comunicacions anunciades al mateix fins dia 1.^r de febrer d'enguany.

L'Arxiu de l'ex reial Patrimoni.

L'any 1873, quan la primera República, per ordre de 15 d'abril publicada en la Gazeta del 16, considerant ja la urgència de traslació dels documents d'aquest arxiu «a establecimientos donde puedan consultarse fácilmente, haciéndose útiles para la historia y ciencias patrias, y evitándose por otro lado el riesgo que corren de perderse,» fou ja manat i disposat que passàs a formar part del nostre Arxiu Històric.

Aquell decret, allavors incomplert, és repetit ara. En la llei relativa a l'administració dels béns que formaven el patrimoni de la Corona, decretada i sancionada per les Corts

Constituentos españoles i publicada en la Gaceta de Madrid de 24 de marzo, figura un artículo, el 12, que diu:

«Artículo 12. El Archivo de la Bailía de Cataluña, así como el de Palma de Mallorca pasarán a depender del Ministerio de Instrucción Pública, para ser incorporados, respectivamente, al Archivo de la Corona de Aragón y al del Reino de Mallorca»

Esperam que aquesta vegada serà un fet, per bé de la cultura, la definitiva incorporació de l'arxiu de la Casa Reial mallorquina a la pública investigació dels estudiosos.

Decret constituïnt a Madrid, amb caràcter oficial, un Institut per a la investigació i publicació de les fonts de la Història Migeval d'España i l'edició dels «Monumenta Hispaniæ Historica».

La investigación histórica de España se resiente de la falta de una labor sistemática y de conjunto que haya hecho accesibles a la utilización de los estudios los materiales que permitan la reconstrucción del pasado. La Historia ha ensanchado su ángulo visual para convertirse de historia política externa en historia íntima de la cultura y, al mismo tiempo, al constituirse como verdadera ciencia, con un método propio, ha extremado el rigor crítico del exámen de sus fuentes de conocimiento. En tal situación, los trabajos de investigación histórica y de publicación de fuentes llegaron a ser en otros pueblos un motivo de atención por parte del Poder público, pues los Gobiernos comprendieron que tales trabajos no debían ser descuidados por la acción oficial, si se quería formar un auténtico espíritu de la propia significación nacional, y sentimiento del destino colectivo.

Durante el siglo XIX, coincidiendo con el movimiento historicista y el robustecimiento de la idea de la nacionalidad, Alemania, Francia, Italia, Inglaterra, Bélgica, Portugal suministraron ejemplo del más alto valor en orden a la preocupación por los estudios de la historia nacional y la investigación, reunión y publicación crítica de las fuentes de la misma. En Alemania se constituye la «Societas aperiens fontibus rerum germanicarum medioevi» y la tarea magnífica de un grupo de investigadores culmina en la publicación de los «Monumenta

Germaniæ Historica»; Francia e Italia también coleccionan y publican las fuentes de su historia y cerca de nosotros, en Portugal, el esfuerzo del gran espíritu de Alejandro Herculano dió vida a unos «Portugaliæ Monumenta Historica».

España, sin embargo, ha permanecido hasta ahora sin intentar una labor de conjunto destinada a recoger, coleccionar y depurar las riquísimas fuentes de su compleja Historia. La clave, precisamente, de nuestra fisonomía nacional se encuentra en el periodo menos conocido y donde la dificultad en el estudio de las fuentes se hace mayor, en la Edad Media. Sin reunir y publicar los inmensos materiales dispersos por los Archivos, no se darán nunca sino pasos vacilantes en el conocimiento de la historia medieval. Muchos de esos materiales se han perdido; los que quedan—sustraídos no pocos a la vigilancia y custodia del Estado—podrían perderse y sin ellos será imposible que la investigación histórica alcance entre nosotros el fruto sazonado y el florecimiento que ha logrado en otros países. Es, por tanto, imperativo urgente de cultura reunirlos y publicarlos, formar un material de fuentes que pueda constituir en su día una colección de «Monumenta Hispaniæ Historica».

Felizmente ha surgido en España en estos años últimos una pléyade de medievalistas que importa utilizar para los fines culturales a que nos referimos; acreditan la existencia de este grupo preparado, las publicaciones de nuestros arabistas, arqueólogos, filólogos e investigadores de instituciones jurídicas, sociales, políticas y económicas; ese hecho no puede ignorarlo el Estado en un trance cultural como el en que se encuentra nuestro país, y por eso demandábamos hace años que se acometiera la tarea de iniciar los «Monumenta Hispaniæ Historica»; mas semejante empeño, por sus propias dimensiones, sólo puede realizarse mediante el estímulo oficial, porque son precisos viajes frecuentes a los Archivos, facilidades especialísimas para el manejo y consulta de los fondos de los mismos, obtener fotocopias, sufragar los gastos de las ediciones, etc.

La República Española no quiere permanecer indiferente ante esa perspectiva cultural, y se dispone a confiar su realización a los elementos que estima capacitados para ello.

En su virtud, y para llevar a términos de realidad lo anteriormente expuesto, a propuesta

del Ministro de Instrucción pública y de acuerdo con el Consejo de Ministros.

Vengo en decretar lo siguiente:

Artículo 1.º Se constituye en Madrid, por el presente Decreto, con carácter oficial, un Instituto para la investigación y publicación de las fuentes de la Historia Medieval de España, y la edición de los «*Monumenta Hispaniæ Historica*».

Art. 2.º El Instituto creado en virtud del presente Decreto tendrá como misión principal la investigación, depuración y, sobre todo, publicación crítica de las fuentes de la Historia Medieval, y su labor cristalizará en la edición de una colección de esas fuentes que recibirá el nombre de «*Monumenta Hispaniæ Historica*». Esta colección constará de los volúmenes que vaya exigiendo la investigación de las fuentes y de los apéndices periódicos que el avance de la crítica histórica imponga a la labor del Instituto. Este se esforzará en publicar anualmente un tomo en gran formato.

Art. 3.º El Instituto radicará en el Centro de Estudios Históricos y funcionará bajo el patronato y la inspiración del Director del mismo.

Art. 4.º Dentro del Centro de Estudios Históricos, el Instituto estará incorporado a la Sección de Historia de las Instituciones medievales, y funcionará como un organismo dependiente de la misma. La dirección técnica del Instituto y la organización del plan de investigaciones y trabajos estará a cargo del Director de dicha Sección.

Art. 5.º El Instituto constará de una Sección general de dirección de trabajos y Secretaría técnica encargada de la organización de las tareas científicas, de mantener la unidad del espíritu de las mismas, de llevar la gestión de cuanto concierne a la totalidad de la labor a realizar, y de tres Subsecciones encargadas cada una de determinada materia concreta de actividad. Estas Subsecciones serán:

Primera: De «*Leges et Consuetudines*», cuya misión habrá de ser la investigación, reunión y publicación crítica de las fuentes de la historia del Derecho español medieval.

Segunda: De «*Scriptores*», destinada a idéntica labor en lo que concierne a crónicas y fuentes narrativas literarias; y

Tercera: De «*Diplomata et chartae*», encargada del estudio y publicación de los documentos.

Art. 6.º En cada Subsección habrá un Director de trabajos y los colaboradores que se estimen necesarios, los cuales serán nombrados por la Sección general del Instituto de entre Catedráticos, Doctores y Licenciados en Ciencias Históricas, Letras o Derecho, Archiveros, etc., para cada curso académico.

Art. 7.º El Instituto gozará de las facilidades indispensables para la realización de su labor. Los colaboradores del Instituto, en sus viajes por los archivos de España, disfrutará de un permiso especial para el estudio de sus fondos, previa la identificación de su personalidad. El Instituto queda facultado por el presente Decreto, para sacar, mediante recibo, de los Archivos oficiales, y estudiarlos en el domicilio del mismo Instituto, aquellos fondos que estime necesarios. Asimismo, estarán a la disposición del Instituto para la obtención de fotocopias, etc., los laboratorios fotográficos de las Facultades de Filosofía y Letras y Derecho.

Art. 8.º En el presupuesto del Ministerio de Instrucción pública y Bellas Artes, que ha de ser presentado a las Cortes actuales, se consignará la cantidad de 150.000 pesetas con destino a los gastos del Instituto, edición de los «*Monumenta Hispaniæ Historica*», viajes a los archivos de España, y si se cree necesario del extranjero, material (fotográfico, científico, etc.), remuneración de los colaboradores del Instituto, etcétera. La dirección técnica del Instituto tendrá autonomía para distribuir dicha cantidad conforme a las distintas necesidades del Instituto, y rendirá cuentas a la Junta para Ampliación de Estudios. La administración de esta cantidad correrá a cargo de la Habilitación de la Junta para Ampliación de Estudios.

Art. 9.º El Instituto comenzará a organizarse y funcionar a partir de la publicación del presente Decreto y la Sección de Historia de las Instituciones medievales del Centro de Estudios Históricos, queda facultada desde este momento para reglamentar con detalle su organización y funcionamiento interno.

Dado en Madrid a catorce de Enero de mil novecientos treinta y dos.—Niceto Alcalá Zamora y Torres.—El Ministro de Instrucción Pública y Bellas Artes, Fernando de los Ríos Urruti.

(*Gaceta de Madrid*, n.º 16, 16 gener 1932)